

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally (WR) ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา
2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. การวิจัยปฏิบัติการด้วยวงจร PAOR
4. การฝึกอบรม
5. การประเมินผล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา

2.1.1 เพศวิถีศึกษา

การเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศและความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและบริบททางวัฒนธรรม โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน ข้อมูลที่ปราศจากการตัดสินคุณค่า บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์เพศวิถีศึกษา เป็นโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาคุณค่าและทัศนคติของตนเองเพื่อให้มีทักษะในการตัดสินใจสื่อสาร และลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีได้

เพศวิถีศึกษา (Sexuality Education) ในความหมายของกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง “กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่ ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระ และการดูแลสุขภาพอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็น สำหรับบุคคล ที่ช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างมีความสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่าง มีความรับผิดชอบและสมดุล” (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, 2557, น.3)

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการสอนเพศวิถีศึกษา

เพศวิถีศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย และสังคมมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์มีพัฒนาการที่สมบูรณ์พร้อม และเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยรู้จักความเสี่ยง และโอกาสที่อาจจะเกิดความเสี่ยง ตลอดจนวิธีการป้องกัน ดูแล รักษาสุขภาพ

ร่างกาย ให้แข็งแรงตามวัยโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และอยากรู้อยากลอง ได้เข้าใจถึงธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ มีสติ และรู้เท่าทันในพัฒนาการของตนเองทุกด้าน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันตนเองเมื่อเติบโต ดังนั้น จึงควรที่จะเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศให้ถูกต้อง

เป้าหมายหลักของเพศวิถีศึกษา คือ การที่เด็กและเยาวชน ได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ ทักษะและค่านิยม ในการเลือกบนพื้นฐานของความรับผิดชอบในประเด็นความ สัมพันธ์ทางเพศและความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเองในโลกที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อเอชไอวี หลักสูตรเพศวิถีศึกษามักจะมีเป้าหมายที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ได้แก่

1. เพิ่มความรู้และความเข้าใจ
2. อธิบายและสร้างความชัดเจนในความรู้สึก ค่านิยม และทัศนคติ
3. พัฒนาหรือสร้างความเข้มแข็งด้านทักษะต่างๆ
4. ส่งเสริม และคงไว้ซึ่งพฤติกรรมลดความเสี่ยง

เพศวิถีศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในความรับผิดชอบของหน่วยงาน ด้านการศึกษา และสาธารณสุข โดยเฉพาะในบริบทที่การขาด ความรู้และการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ผิดอาจเป็นภัย ต่อชีวิตได้ หมายความว่า ครูที่สอนในห้องเรียนจะต้องร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนในการปกป้อง และรับผิดชอบต่อสุขภาพของเยาวชน อีกทั้งหน่วยงานด้านการศึกษาและสาธารณสุข ต้องมีความเป็นผู้นำทางสังคม และการเมืองในการสนับสนุนผู้ปกครองโดยร่วมมือกับความท้าทายของการให้เด็กและเยาวชนได้เข้าถึงความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องมีในชีวิตส่วนตัว ชีวิตทางสังคม และชีวิตทางเพศของตนเอง เมื่อก้าวถึงเพศวิถีศึกษานั้น ผู้ออกแบบหลักสูตร นักวิจัย และ นักวิชาชีพอาจให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์แต่ละข้อและจุดมุ่งหมายในภาพรวมแตกต่างกัน โดยนักการศึกษา มักมองเพศวิถีศึกษาว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้ว่าเป็นทั้งความจำเป็นและก้าวแรก ที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย เช่น ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ และการป้องกันเอชไอวี เป็นต้น ในขณะที่นักวิชาชีวด้านสาธารณสุขมักจะเน้นไปที่การลดพฤติกรรมเสี่ยง นอกจากนี้ ในเชิงการแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิทยาศาสตร์ และองค์กรระหว่างประเทศได้ตระหนัก และให้ความสำคัญกับเพศวิถีศึกษา โดยเฉพาะบทบาทการศึกษาในสถาบันการศึกษาด้วยเห็น ว่าชีวิต และสุขภาพของเด็กและเยาวชนนั้นถูกคุกคามในบริบทต่าง ๆ เช่น การทารุณล่วงละเมิด ความเสี่ยงต่อสุขภาพที่เกิดจากการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจตั้งแต่อายุน้อย การติดเชื่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ซึ่งรวมถึงเอชไอวี หรือการถูกตีตราและเลือกปฏิบัติเพราะรสนิยมทางเพศ (Sexual Orientation) ของตนด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องเพศวิถี โดยตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าเด็กและเยาวชนมีความจำเป็นอันจำเพาะเจาะจงที่จะต้องได้รับความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับ เพศวิถีศึกษาที่สามารถส่งเสริมเด็กและเยาวชนมีโอกาสที่ดีขึ้นในชีวิตได้

เพศวิถีศึกษาเป็นความรับผิดชอบของทั้งโรงเรียน ซึ่งในที่นี้ ไม่ใช่เฉพาะการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงกฎและระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนอีกด้วย ในภาพรวมเพศวิถีศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดีและยังเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ในระดับประเทศ (แนวทางเชิงวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษา, 2552, น.3)

2.1.3 เนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา ในระดับช่วงชั้นที่ 2-4 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)

2.1.3.1 ครอบครัวของฉัน เรียนรู้เรื่องคุณค่าของตนเองและครอบครัว การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น สุขปฏิบัติทางเพศ และทักษะในการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถจัดคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตและครอบครัว โดยจัดให้มีการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

2) ด้านคุณภาพผู้เรียน

2.1) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1.1) เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย และรู้จักดูแล้วยะที่สำคัญของระบบนั้น ๆ

2.1.2) เข้าใจธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม แรงขับทางเพศของชายหญิง เมื่ออย่างเข้าสู่วัยแรกรุ่นและวัยรุ่น สามารถปรับตัวและจัดการได้อย่างเหมาะสม

2.1.3) เข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีชีวิตและครอบครัวที่อบอุ่น และ เป็นสุข

2.1.4) ภูมิใจและเห็นคุณค่าในเพศของตน ปฏิบัติสุขอนามัยทางเพศได้ถูกต้องเหมาะสม

2.1.5) ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และการเกิดโรค อุบัติเหตุ ความรุนแรง สารเสพติดและการล่วงละเมิดทางเพศ

2.1.6) จัดการกับอารมณ์ ความเครียด และปัญหาสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

2.1.7) มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้สร้างเสริมสุขภาพ

2.2) จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.1) เข้าใจและเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่มีต่อสุขภาพและชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ

2.2.2) เข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น และตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม

2.2.3) เลือกกินอาหารที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามวัย

2.2.4) มีทักษะในการประเมินอิทธิพลของเพศ เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและชีวิต และสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม

2.2.5) ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และการเกิดโรค อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง รู้จักสร้างเสริมความปลอดภัยให้ตนเอง ครอบครัว และชุมชน

2.3) จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.3.1) สามารถดูแลสุขภาพ สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ

2.3.2) แสดงออกถึงความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจในอิทธิพลของครอบครัว เพื่อน สังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ การดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

2.3.3) วิเคราะห์และประเมินสุขภาพส่วนบุคคลเพื่อกำหนดกลวิธีลดความเสี่ยงสร้างเสริมสุขภาพ ดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ถูกต้องและเหมาะสม

2.1.3.2 พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น (2557) กล่าวว่า พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยหนุ่มสาวซึ่งแสดงออกโดยการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ แต่ไม่ใช่ทุกคนจะเข้าสู่วัยนี้พร้อมกัน การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และอารมณ์ความรู้สึกในแต่ละช่วงวัยเป็นธรรมชาติของพัฒนาการของมนุษย์ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนทั้งด้านร่างกายและอารมณ์เพราะ เป็นวัยที่กำลังก้าวผ่านจากเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่และมีการเปลี่ยนแปลงของ ฮอรโมนเพศ ศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงของระบบสืบพันธุ์หญิงและชาย และปฏิบัติยาตอบสนองทางร่างกาย

และความรู้สึกเมื่อมีการสัมผัสอวัยวะบางจุด พัฒนาการของวัยรุ่นจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กย่างอายุประมาณ 12-13 ปี เพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 2 ปี และจะเกิดการพัฒนาไปจนถึงอายุประมาณ 18 ปี จึงจะเข้าสู่ผู้ใหญ่ โดยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในพัฒนาการด้านต่างๆ ดังนี้

1) พัฒนาการทางร่างกาย (Physical Development) ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไปและการเปลี่ยนแปลงทางเพศ เนื่องจากวัยนี้ มีการสร้าง และ หลั่งฮอร์โมนเพศ (Sex Hormones) และฮอร์โมนของการเจริญเติบโต (Growth Hormone) อย่างมาก และรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (Physical Changes) ร่างกายจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แขนขาจะยาวขึ้นก่อนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอื่นประมาณ 2 ปี เพศหญิงจะไข่ม้วนมากกว่าชายที่มีกล้ามเนื้อมากกว่าทำให้เพศชายแข็งแรงกว่า การเปลี่ยนแปลงทางเพศ (Sexual Changes) สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ วัยรุ่นชายจะเป็นหนุ่มขึ้น นมขึ้นพาน (หัวนมโตขึ้นเล็กน้อย กดเจ็บ) เสียงแตก หนวดเคราขึ้นและเริ่มมีฝันเปียก (Nocturnal Ejaculation-การหลั่ง น้ำอสุจิในขณะหลับ และฝันเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ) การเกิดฝันเปียกครั้งแรกเป็นสัญญาณของการเข้าสู่วัยรุ่นของเพศชาย ส่วนวัยรุ่นหญิงจะเป็นสาวขึ้น คือ เต้านมมีขนาดโตขึ้น ไขมันที่เพิ่มขึ้นจะทำให้รูปร่างมีทรวดทรง สะโพกผายออก และเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก (Menarche) การมีประจำเดือนครั้งแรก เป็นสัญญาณบอกการเข้าสู่วัยรุ่นในหญิง ทั้งสองเพศจะมีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศ ซึ่งจะมีขนาดโตขึ้นและเปลี่ยนเป็นแบบผู้ใหญ่ มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศมี กลิ่นตัว มีสิวจนขึ้น

2) พัฒนาการทางจิตใจ (Psychological Development) สติปัญญา (Intellectual Development) วัยนี้สติปัญญาจะพัฒนาสูงขึ้น จนมีความคิดเป็นแบบรูปธรรม (Jean Piaget ใช้คำอธิบายว่า Formal Operation ซึ่งมีความหมายถึงความสามารถเรียนรู้ เข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ได้ลึกซึ้งขึ้นแบบ Abstract Thinking) มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ สิ่งต่างๆ ได้มากขึ้นตามลำดับจนเมื่อพ้นวัยรุ่นแล้ว จะมีความสามารถทางสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่ในช่วงระหว่างวัยรุ่นนี้ ยังอาจขาดความยังคิด มีความหุนหันพลันแล่น ขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบ

ด้านความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Awareness) วัยนี้จะเริ่มมีความสามารถในการรับรู้ตนเองด้านต่างๆ ดังนี้

2.1) เอกลักษณ์ (Identity) วัยรุ่นจะเริ่มแสดงออกถึงสิ่งตนเองชอบ สิ่งที่ตนเองถนัดซึ่งจะแสดงถึงความเป็นตัวตนของเขาที่โดดเด่น ได้แก่ วิชาที่เขาชอบเรียน กีฬาที่ชอบเล่น งานอดิเรก การใช้เวลาว่างให้เกิดความเพลิดเพลิน กลุ่มเพื่อนที่ชอบและสนิทสนมด้วย โดยเขาจะเลือกคบคนที่มีส่วนคล้ายคลึงกันหรือเข้ากันได้ และจะเกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดแบบอย่างจากกลุ่มเพื่อนนี้เอง ทั้งแนวคิด ค่านิยม ระบบจริยธรรม การแสดงออกและการแก้ปัญหาในชีวิต จนสิ่ง

เหล่านี้กลายเป็นเอกลักษณ์ของตนและกลายเป็นบุคลิกภาพนั่นเองสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ตนเองยังมีอีกหลายด้าน ได้แก่

2.1.1) เอกลักษณ์ทางเพศ (Sexual Identity and Sexual Orientation) แฟชั่นดารา นักร้อง การแต่งกาย ทางความเชื่อในศาสนา อาชีพ คติประจำใจ เป้าหมายในการดำเนินชีวิต

2.1.2) ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-Image) คือ การมองภาพของตนเอง ในด้านต่างๆ ได้แก่ หน้าตา รูปร่าง ความสวยความหล่อ ความพิการ ข้อดีข้อด้อยทางร่างกายของตนเอง วัยรุ่นจะสนใจ หรือ ให้ความสำคัญกับรูปร่าง ผิวพรรณมากกว่าวัยอื่นๆ ถ้าตัวมีข้อดีดีกว่าคนอื่นก็จะเกิดความอับอาย

2.2) การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (Acceptance) วัยนี้ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนอย่างมากการได้รับการยอมรับจะช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เห็นคุณค่าของตนเอง มั่นใจตนเอง วัยนี้จึงมักอยากเด่นอยากดัง อยากให้มีคนรู้จักมากๆ

2.3) ความภาคภูมิใจตนเอง (Self-Esteem) เกิดจากการที่ตนเองเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและคนอื่นๆ ได้รู้สึกว่าคุณค่า เป็นคนดีและมีประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ ทำอะไรได้สำเร็จ

2.4) ความเป็นตัวของตัวเอง (Independent) วัยนี้จะรักอิสระ เสรีภาพ ไม่ค่อยชอบอยู่ในกฎเกณฑ์กติกาใดๆ ชอบคิดเอง ทำเอง พึ่งตัวเอง เชื่อความคิดตนเอง มีปฏิกิริยาตอบโต้ผู้ใหญ่ที่บีบบังคับสูง ความอยากรู้อยากเห็นอยากลองจะมีสูงสุดในวัยนี้ ทำให้อาจเกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายถ้าวัยรุ่นขาดการยั้งคิดที่ดี การได้ทำอะไรด้วยตนเอง และทำได้สำเร็จจะช่วยให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเอง (Self-Confidence)

2.5) การควบคุมตนเอง (Self-Control) วัยนี้จะเรียนรู้ที่จะควบคุมความคิด การรู้จักยั้งคิดการคิดให้เป็นระบบเพื่อให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2.6) อารมณ์ (Mood) อารมณ์จะปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกร่ ก้าวร้าว มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต ในวัยรุ่นตอนต้น การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อยๆ ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์เพศวัยนี้จะมีมาก ทำให้มีความสนใจเรื่องทางเพศ หรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจ เป็นปัญหา เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

2.7) จริยธรรม (Moral Development) วัยนี้จะมีความคิดเชิงอุดมคติสูง (Idealism) เพราะเขาจะแยกแยะความผิดชอบชั่วดีได้แล้วมีระบบโนธรรมของตนเองต้องการให้เกิดความถูกต้อง ความชอบธรรมในสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการเป็นคนดี เป็นที่ชื่นชอบของคนอื่นและจะรู้สึกอึดอัดคับข้องใจกับความไม่ถูกต้องในสังคม หรือในบ้าน แม้แต่พ่อแม่ของตนเองเขาก็เริ่มรู้สึกว่าไม่ได้ดีสมบูรณ์แบบเหมือนเมื่อก่อน อีกต่อไปแล้ว บางครั้งเขาจะแสดงออกวิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่หรือ ครูอาจารย์ตรงๆ อย่างรุนแรง การต่อต้าน ประท้วงจึงเกิดได้บ่อยในวัยนี้เมื่อวัยรุ่นเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือมีการเอาเปรียบ เบียดเบียน ความไม่เสมอภาคกันในวัยรุ่นตอนต้นการควบคุมตนเองอาจยังไม่ดีนัก แต่เมื่อพ้นวัยรุ่นนี้ไป การควบคุมตนเองจะดีขึ้น จนเป็นระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์เหมือนผู้ใหญ่

3) พัฒนาการทางสังคม (Social Development) วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้านไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิมแต่จะสนใจเพื่อนมากกว่าจะใช้เวลากับเพื่อนนานๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในการทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อตนเองในอนาคตต่อไป

เป้าหมายของการพัฒนาวัยรุ่น

1. ร่างกายที่แข็งแรง ปราศจากความบกพร่องทางกาย มีความสมบูรณ์ มีภูมิต้านทานโรคและปราศจากภาวะเสี่ยงต่อปัญหาทางกายต่างๆ
2. เอกลักษณ์แห่งตนเองดี
 - 2.1 บุคลิกภาพดี มีทักษะส่วนตัว และทักษะสังคมดี
 - 2.2 เอกลักษณ์ทางเพศเหมาะสม
 - 2.3 การเรียนและอาชีพ ได้ตามศักยภาพของตน ตามความชอบ ความถนัดและความเป็นไปได้ทำให้มีความพอใจต่อตนเอง
 - 2.4 การดำเนินชีวิต สอดคล้องกับความชอบความถนัด มีการผ่อนคลาย กีฬา งานอดิเรก มีความสุขได้โดยไม่เบียดเบียนคนอื่น มีการช่วยเหลือคนอื่นและสิ่งแวดล้อม
 - 2.5 มีมโนธรรมดี เป็นคนดี
3. มีการบริหารตนเองได้ดี สามารถบริหารจัดการตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

4. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อประเทศชาติ และต่อสิ่งแวดล้อมได้ดี

5. มีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่นได้ดี

ปัญหาพฤติกรรมในวัยรุ่น ปัญหาที่พบได้บ่อยในวัยรุ่น มีดังนี้

1. ปัญหาความสัมพันธ์กับพ่อแม่ วัยนี้จะแสดงพฤติกรรมที่แสดงความเป็นตัว ของตัวเองค่อนข้างมาก การพูดจาไม่ค่อยเรียบร้อย อารมณ์แปรปรวนเปลี่ยนแปลงง่าย ความรับผิดชอบขึ้นๆ ลง ๆ เอาแต่ใจตัวเอง ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูอาจารย์หงุดหงิดไม่พอใจ ได้มากๆ ถ้าใช้วิธีการจัดการไม่ถูกต้อง เช่น ใช้วิธีดุด่าว่ากล่าว ตำหนิ หรือลงโทษรุนแรง จะเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน เป็นอารมณ์ต่อกัน ไม่ได้ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมวัยรุ่น วิธีการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจความต้องการของวัยรุ่น มีการตอบสนองโดยประนีประนอมยืดหยุ่น แต่ก็ยังคงมีขอบเขตพอสมควร พยายามจูงใจให้ร่วมมือมากกว่าการบังคับกันตรงๆ หรือรุนแรง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีไว้ก่อน อย่าหงุดหงิดกับพฤติกรรมเล็กๆ น้อยๆ

2. ปัญหาการใช้สารเสพติด (Substance use Disorders) ตามธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลองมาก ถ้าขาดการยับยั้งชั่งใจด้วยการที่อยู่ในกลุ่มที่ใช้สาร เสพติด หรือเพื่อนใช้สารเสพติดจะมีการชักชวนให้ใช้ร่วมกัน บางคนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน บางคนใช้เพื่อให้เหมือนเพื่อนๆ เมื่อลองแล้วเกิดความพอใจก็จะติดได้ง่าย

3. ปัญหาทางเพศ (Sexual Problems) พฤติกรรมรักร่วมเพศ (Homosexuals) เป็นพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้มาก คนที่เป็นรักร่วมเพศมักจะเจอปัญหาในการดำเนินชีวิตได้มากกว่าคนทั่วไปในบางสังคมมีการต่อต้านพฤติกรรมรักร่วมเพศ มีการรังเกียจ ล้อเลียน ไม่ยอมรับ บางประเทศมีกฎหมายลงโทษการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น วัยรุ่น คือ ช่วงวัยที่มีความสำคัญที่สุดในชีวิตของแต่ละคน อันเนื่องมาจากการปรับตัวที่สมบูรณ์ของพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพศภาวะ สติปัญญา และอารมณ์ เป็นช่วงวัยที่มีความใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ ในด้านจิตวิทยา วัยรุ่น คือ ช่วงวัยที่เริ่มตั้งแต่การบรรลุเพศภาวะ เช่น มีอาการฝันเปียกในเด็กผู้ชาย การเริ่มมีประจำเดือนในเด็กผู้หญิงไปจนถึงช่วงการเจริญเติบโตของกลไกทางเพศอย่างสมบูรณ์ โดยทั่วไป วัยนี้จะเริ่มตั้งแต่เมื่อเด็กมีอายุ 12 ปี ไปจนถึงอายุ 18 ปีโดยประมาณ สรุปลแล้ว วัยรุ่น คือวัยที่เริ่มต้นเมื่อบรรลุเพศภาวะไปสิ้นสุดจนถึงวัยที่เริ่มมีพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะความแตกต่างของการเจริญวัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง รวมถึงความแตกต่างของกลไกต่างๆ ในเพศเดียวกันเองอีกด้วย จุดของการเริ่มวัยที่แตกต่างกัน นอกจากนี้พัฒนาการด้านสังคม การคบเพื่อน การลอกเรียนแบบจากสื่อต่างๆ ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้พัฒนาการของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองควรเฝ้าระวัง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ดี และใส่ใจให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.1.3.3 ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

การรับมือกับพฤติกรรมทางเพศที่เด็กแสดงออกมา อาจเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ปกครอง ในขณะที่สำหรับเด็กเองการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศก็ถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เช่นกัน ดังนั้น หากการตอบโต้ของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมทางเพศของเด็กเป็นไปในทางลบ เช่น ตกตะลิ่ง โกรธ หรือ ต่อต้าน ซึ่งแม้จะเป็นความรู้สึกเพียงชั่ววูบจากผู้ปกครอง แต่ก็อาจจะอยู่ในความทรงจำของเด็กไปตลอด จนทำให้เด็กรู้สึกไม่กล้า หรือไม่ยอมเปิดใจพูดคุยเรื่องเพศกับผู้ปกครองและเลือกที่จะเก็บความสงสัยไว้กับตัวเองหรือเลือกที่จะปรึกษาเพื่อน รวมถึงรับชมจากสื่อประเภทอื่น ซึ่งเด็กในวัยนี้อาจยังขาดทักษะในการไตร่ตรองและมีความสามารถในการรับข้อมูลที่จำกัด ข้อผิดพลาดจึงอาจเกิดขึ้นได้เสมอ

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น (จตุพร ต้นเห็ดดม, 2555) ได้กล่าวถึง ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งร่างกายจิตใจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเพศ วัยรุ่นจะเริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้ามเริ่มมีความรู้สึกทางเพศประกอบกับเป็นวัยที่อยากรู้ อยากลอง มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรงและอาจยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนักในเรื่องเพศรวมทั้งสภาพ แวดล้อมในปัจจุบันที่มีปัจจัยและสถานการณ์ที่ยั่วยุชักนำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายและอาจนำมาซึ่งการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจที่จะทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมายไม่ว่าจะเป็นโรคเอดส์ถูกพักการเรียนฆ่าตัวตาย ทำแท้ง ผิดกฎหมาย ทอดทิ้งเด็ก เป็นต้น วัยรุ่นจึงควรมีการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมรู้จักหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากปัจจัยและสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจเพื่อที่จะได้มีชีวิตอย่างสดใสในช่วงวัยรุ่นและเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่อย่างมีความสุขการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมในปัจจุบันนำมาซึ่งปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ล่อแหลมและอันตรายต่อวัยรุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางเพศเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของวัยรุ่นหากวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมจนเกิดการมีเพศสัมพันธ์อาจทำให้เกิดปัญหาการติดโรคเอดส์และโรคทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ ตามมาและในวัยรุ่นหญิงอาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจได้ดังนั้นนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นจึงควรเรียนรู้ถึงการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากปัจจัยและสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจเพื่อที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

พฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นชายที่เป็นปัญหา ได้แก่

1. การอ่านการ์ตูนลามกและสื่อลามก เช่น วีซีดี วีดีโอ เป็นต้น เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะสื่อลามกเหล่านี้มักจะแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดไปจากความจริงเพื่อจะดึงดูดความสนใจของผู้ดูสื่อลามกอาจทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจไปหลอกลวงหรือข่มขืนผู้อื่นได้หากดูสื่อเหล่านี้เป็นประจำจะทำให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติได้

นอกจากนี้ยังเป็นการใช้เวลาว่างไปอย่างเปล่าประโยชน์เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต จึงควรใช้เวลาไปออกกำลังกายหรือทำสิ่งอื่นที่มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมากกว่า

2. การทดลองมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม โดยอาจจะเป็นเพื่อนหญิง คู่รักหรือหญิงขายบริการทางเพศจะทำให้คิดโรคเอดส์ และโรคทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ ได้หากไม่ใช้ถุงยางอนามัยรวมทั้งยังทำให้ฝ่ายหญิงเสียหายและอาจเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ถูกดำเนินกฏหมายหากฝ่ายหญิงแจ้งความว่าถูกล่วงหรือใช้กำลังบังคับให้มีเพศสัมพันธ์หรือฝ่ายหญิงอาจตั้งครรภ์ในขณะที่วัยรุ่นชายยังไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบเพราะยังเรียนไม่จบ ยังไม่สามารถทำงานหาเงินมาส่งเสียเลี้ยงดูและยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะมีครอบครัวหรือเป็นพ่อของลูก

3. การสำส่อนทางเพศโดยมีการสัมพันธ์กับผู้หญิงหลายๆ คนจะมีความเสี่ยงสูงต่อการติดโรคเอดส์และโรคทางเพศสัมพันธ์ หากไม่ใช้ถุงยางอนามัยโดยเฉพาะหากมีการดื่มสุราจะทำให้มึนเมาและไม่ใช้ถุงยางอนามัยได้

พฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นหญิงที่เป็นปัญหา ได้แก่

1. การแต่งตัวให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและความปลอดภัย เช่น ใส่เสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกาะอกกางเกงขาสั้น กางเกงเอวต่ำ เป็นต้น จะเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทางเพศได้ง่าย

2. การยอมมีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก เพราะคิดว่าความสัมพันธ์จะยาวนานมั่นคงหรือทำให้คนรักไม่ไปมีคนอื่นจริง ๆ แล้วเป็นการแสดงออกที่ผิดเพราะการที่ผู้หญิงยอมมีเพศสัมพันธ์จะทำให้ฝ่ายชายคิดว่าผู้หญิงอาจเคยมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นมาแล้วเช่นกันและการทำเช่นนี้ไม่ทำให้ฝ่ายชายมีความรักและความสัมพันธ์ต่อผู้หญิงตลอดไปได้เพราะความรักจะมีองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ได้แก่ความเข้าใจ ความเห็นใจความเอื้ออาทร มีนิสัยใจคอที่เข้ากันได้ เป็นต้น อีกทั้งวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเติบโตต่อไปและยังต้องเจอผู้คนอีกมากในวันข้างหน้าหากวันใดที่ต้องเลิกคบกับฝ่ายชายในฐานะคนรักแล้วจะได้ไม่ต้องมานั่งเสียใจในภายหลังนอกจากนี้ยังเป็นการทำให้พ่อแม่และบุคคลที่รักเราต้องเสียใจกับพฤติกรรมของเราและอาจติดโรคเอดส์จากคนรักหรือตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจได้

3. การมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นได้ง่ายหากเคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้วพบว่าผู้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรักไปแล้วมักจะยอมมีเพศสัมพันธ์กับคนรักคนต่อมาหรือเพื่อเหตุผลอื่นเช่นเพื่อแลกกับเงินที่จะมาซื้อสิ่งของราคาแพงตามที่ตนเองต้องการเพราะคิดว่าตนเองไม่บริสุทธิ์แล้วไม่มีอะไรจะเสียอีกแล้วความคิดเช่นนี้เมื่อถูกตั้งเพราะคนทุกคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีในตัวเองการที่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อนในอดีตไม่ได้ทำให้คุณค่าของตัวเราลดลงหากการกระทำของเราในปัจจุบันและอนาคตต่างหากจะเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตัวเรา นอกจากนี้การมี

เพศสัมพันธ์กับบุคคลหลายคนจะยิ่งเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์หรือโรคเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ตามมาได้

4. การตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การดำเนินชีวิตโดยปกติของมนุษย์ในปัจจุบันเมื่อเป็นเด็กจะต้องศึกษาเล่าเรียนจากนั้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วจึงทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูตนเองเมื่อมีหน้าที่การงานที่มั่นคงแล้วจึงแต่งงาน มีครอบครัวและมีลูกเพื่อสืบทอดและดำรงเผ่าพันธุ์การมีครอบครัว มีลูกจึงเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ แต่ต้องรอให้ถึงวัยอันสมควรก่อน คือหลังจากเรียนหนังสือสำเร็จมีอาชีพการงานทำ มีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงดูตนเองครอบครัว แล้วจึงสมควรจะแต่งงาน มีครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อที่ตนเองครอบครัวและลูกที่เกิดมาจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมีการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติทำให้บุคคลที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งได้แก่นักเรียนนักศึกษาจำนวนมากไม่น้อยที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องปกติโดยหากพึงพอใจในกันและกันหรือเป็นคู่รักกันก็สามารถมีเพศสัมพันธ์กันได้โดยไม่ต้องมีพันธะใดๆ หรือทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานเหมือนอย่างสังคมตะวันตกส่วนใหญ่ก็ทั้งหลายคนไม่มีการป้องกันโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยทำให้เกิดปัญหาติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์ที่มีผู้ป่วยจำนวนมากในปัจจุบันและผู้หญิงอาจจะมี การตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ อันจะนำมาซึ่งปัญหาอื่นๆ มากมายและผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นมักจะเกิดกับฝ่ายหญิงเพียง ฝ่ายเดียวเพราะฝ่ายชายมักจะไม่นับผิดชอบต่อผลการกระทำดังกล่าว

จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้ง ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเมือง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลง ด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ทั้งนี้ ปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่เกิดจากการขาดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย และปัญหาความรุนแรง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่ชักจูงไปในทางไม่ดี และการใช้ความรุนแรงในสังคม ทำให้เกิดความสับสน วุ่นวาย มีผลกระทบต่อตัวของวัยรุ่นเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ซึ่งปัญหานี้ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ การศึกษาเรียนรู้ และหาแนวทางการในการแก้ปัญหาต่อไป

2.1.3.4 ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย

ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย (วิรุจน์ เมืองมูล, 2555) ได้กล่าวถึงว่า ค่านิยมของวัยรุ่นหลายประการสามารถชักนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น พฤติกรรมนิยมมีแฟนในวัยเรียน พฤติกรรมที่วัยรุ่นเรียกว่า “กิ๊ก” ซึ่งวัยรุ่นยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมเหล่านี้ไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าจะมองดูทันสมัย แต่ถ้านำมาปฏิบัติจะนำพาชีวิตไปสู่ทางเสื่อมได้ง่าย

ถ้าไม่รู้จักการปฏิบัติและวางตัวให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ ต้องเรียนรู้อีกมาก

ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมและจะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า ในที่นี้จะนำเสนอค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะได้พิจารณานำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ค่านิยมรักษานวลสงวนตัว เรื่อง การปฏิบัติตนของเพศหญิงที่เรียกว่า การรักษานวลสงวนตัว เป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ซึ่งในปัจจุบันค่านิยมนี้ยังใช้ได้ดีอยู่เพราะช่วยป้องกันภัยทางเพศได้ สังคมไทยยังถือเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่า การปฏิบัติตนเพื่อรักษานวลสงวนตัวนั้น ไม่ใช่ขาดความสัมพันธ์ในการคบหาสมาคมกับเพื่อนชายโดยสิ้นเชิง แต่จะเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมต่อกัน เช่น วัยรุ่นหญิงไม่ควรเปิดโอกาส ให้เพื่อนชายได้ใกล้ชิดมากเกินไปจนเกินขอบเขตโดยปล่อยให้จับมือถือแขนโอบกอด ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้สังคมจะมองคุณค่าในตัวของผู้หญิงลดลง ดังนั้น ผู้หญิงทุกคนควรไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เพราะการวางตัวให้เหมาะสมกับวัย จะเป็นที่ยอมรับของสังคมมากกว่า

2. ค่านิยมการให้เกียรติและการวางตัว การให้เกียรติซึ่งกันและกันและการวางตัว ที่เหมาะสมทางเพศ เป็นเรื่องที่วัยรุ่นควรศึกษาเรียนรู้ และนำมาปฏิบัติทั้งต่อเพื่อนเพศเดียวกันและเพศตรงข้ามเพราะเป็นสิ่งที่ สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจระหว่างเพื่อนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การให้เกียรติและการวางตัวที่ดีทางเพศนั้น ทั้งวัยรุ่นชายหญิงจะต้องแสดงออกต่อกันด้วยความจริงใจ เช่น วัยรุ่นชายควรใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่พูดก้าวร้าว ดูหมิ่นศักดิ์ศรีเพื่อนหญิง ควรแสดงความห่วงใยในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของเพื่อนหญิง ไม่ฉวยโอกาสใกล้ชิดเพื่อนหญิงเพื่อจับมือถือแขน หรือลวนลามให้ได้รับความเสียหาย ต้องวางตัวในฐานะเพื่อนให้เพื่อนหญิงไว้วางใจ อุ่นใจ ส่วนวัยรุ่นหญิงควรให้เกียรติเพื่อนชายเช่นกัน เช่น ใช้คำพูดที่สุภาพเรียบร้อย แสดงความมีน้ำใจ ไม่แต่งกายล่อแหลมเพื่อยั่วชวนเพื่อนชาย ด้วยการนุ่งน้อยห่มน้อยขึ้น ปฏิเสธการไปไหนด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนชาย ที่จะเป็นเหตุให้ตนเองไม่ปลอดภัยและสังคมมองไม่ดีได้ เป็นต้น

3. ค่านิยมสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ความ ดีงามในจิตใจเป็นสิ่งมีคุณค่าเพราะเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปในสังคมยอมรับ วัยรุ่นในฐานะที่กำลังเป็นวัยเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต จึงควรสร้างโอกาสอันดีในการเรียนรู้ฝึกฝนอบรมตัวเองทางด้านจิตใจ ให้เจริญพัฒนาอย่างมีคุณค่าจนเป็นที่ยอมรับของสังคม

การสร้างคุณค่าในตัวเองทางจิตเจ้านั้นสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดี วัยรุ่นจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในศาสนาของตนเองว่า การปฏิบัติในเรื่องใดสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพชีวิตของตนเองได้ก็ให้ นำมาปฏิบัติในเรื่องเพศก็เช่นกันเดียวกัน ศาสนาไม่มีข้อห้ามแต่ต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพศ และวัยของตนเอง ไม่หมกมุ่นฟุ้งซ่านจนเกินขอบเขตก็จะช่วยสร้างชีวิตที่ดีใน

อนาคตได้ ค่านิยมทางเพศที่ถูกต้องในประเทศไทย มีความเป็นไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยเฉพาะค่านิยมในเรื่องเพศ ซึ่งมีมุมมองได้ 2 ทาง ดังนี้

1. ค่านิยมทางเพศในเรื่องที่ไม่ถูกต้องสำหรับคนไทย ได้แก่

1.1 การไม่เผยแพร่ความจริงในเรื่องเพศหรือการไม่ให้ความรู้เรื่องเพศ แก่บุตรหลาน โดยคิดว่าเป็นเรื่องหยาบคาย หรือน่าอาย

1.2 การไม่สนับสนุน หรือส่งเสริมให้บุคคลในสังคมพูดคุยกันในเรื่องเพศอย่างเปิดเผย

1.3 การยกย่องให้เพศชายเป็นใหญ่กว่าเพศหญิง

1.4 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสโดยถือว่าเพศชายไม่ผิด

ค่านิยมเหล่านี้ทำให้บุคคลในสังคมมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องรวมทั้งมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง เช่น การเอาเปรียบเพศตรงกันข้ามเมื่อมีโอกาส ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ การดูถูกเพศตรงกันข้าม อันเป็นผลต่อความรักความผูกพัน ความสงบสุข ในครอบครัวและสังคมโดยรวม

1. ค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทย

1.1 หญิงไทยมักจะรักษานวลสงวนตัว ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน

1.2 ชายไทยไม่ควรสำส่อนทางเพศเพราะอาจเกิดผลเสียโดยการติดโรค

1.3 ชายไทยมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวง ไม่ข่มเหงน้ำใจ

1.4 ชายไทยรับผิดชอบต่อครอบครัว

วัยรุ่นในปัจจุบันควรมีเจตคติที่ดี ว่าทั้งสองเพศมีความสำคัญเท่าเทียมกัน การสร้างสรรค์สังคมจึงจะเกิดขึ้น ค่านิยมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดี และยังใช้ได้ในสังคมปัจจุบันวัยรุ่นจึงควรรักษาค่านิยมที่ดีไว้ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะตามมา เช่น ครอบครัวแตกแยก โรคทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครุภรณ์นอกสมรส การค้าประเวณี การสำส่อนทางเพศ เป็นต้น หลักในการเลือกคู่ครองสภาพปัจจุบันชาย และหญิงมักตัดสินใจเลือกคู่ครองด้วยตนเอง โดยไม่ขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ และญาติพี่น้อง หรือผู้ใหญ่จึงทำให้ชีวิตมีทั้งประสบผลสำเร็จ และล้มเหลวได้หลักในการเลือกคู่ครองโดยทั่วไป (วิรุจน์ เมืองมูล, 2555) สรุปได้ ดังนี้

1. มีความรักเป็นพื้นฐาน เพราะความรักเป็นการแสดงความรู้สึกถึงความผูกพัน ความห่วงหา ความห่วงใย จึงมีความรักใคร่ในคู่ครองที่เราเลือกและควรเลือกคู่ครองที่รักเรา

2. มีสภาวะด้านต่างๆ เหมาะสม เช่น

2.1) อายุ ควรอยู่ในเกณฑ์ที่บรรลุนิติภาวะ แล้วชายควรมีอายุ 25-30 ปี ฝ่ายหญิงควรมีอายุ 20-25 ปี มีความพร้อมทางร่างกาย

2.2) สุขภาพร่างกาย การแต่งงานนั้นนอกจากมีความพร้อมทางร่างกายที่จะให้กำเนิดลูกได้ แล้วควรจะต้องคำนึงถึงสุขภาพด้วย เช่น โรคประจำตัว โรคทางพันธุกรรม เพราะ

สิ่งเหล่านี้ จะมีผลกระทบต่อชีวิตสมรสได้ ดังนั้น จึงมีควรตรวจสอบสุขภาพและถ้าพบว่ามีโรคภัยไข้เจ็บ ต้องรักษาให้หายเสียก่อน

2.3) วุฒิภาวะทางอารมณ์ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้ครองเรือน เพราะวุฒิภาวะทางอารมณ์จะเป็นผู้สุขุมรอบคอบ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถปรับตัวได้ดี

2.4) ระดับสติปัญญา คู่สมรสควรมีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน เพราะหากสติปัญญาแตกต่างกันมากจะคุยกันไม่รู้เรื่อง

2.5) คู่สมรสควรมีบุคลิกภาพและรสนิยมใกล้เคียงกัน

2.6) ศาสนาแต่ละศาสนาจะมีศาสนพิธีแตกต่างกัน ถ้าคู่สมรสต่างศาสนา ควรมีการพูดคุยตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในพิธีกรรมของศาสนาแต่ละฝ่ายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในครอบครัว

2.7) วัฒนธรรม เป็นวิธีการดำเนินชีวิตสืบทอดกันมา วัฒนธรรมที่คล้ายกัน ย่อมปรับตัวเข้ากันได้ง่าย

2.8) ฐานะทางเศรษฐกิจ ต้องใกล้เคียงกัน มีการวางแผนการใช้จ่ายในครอบครัว

กล่าวได้ว่า ค่านิยมของวัยรุ่นมีหลายประการที่สามารถชักนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น พฤติกรรมนิยมมีแฟนในวัยเรียน พฤติกรรมที่วัยรุ่นเรียกว่า “กิ๊ก” ซึ่งวัยรุ่นยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมเหล่านี้ไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าจะมองดูทันสมัย แต่ถ้านำมาปฏิบัติจะนำพาชีวิตไปสู่ทางเสื่อมได้ง่าย ถ้าไม่รู้จักการปฏิบัติและวางตัวให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ ด้วยเหตุนี้ทำให้วัยรุ่นจำเป็นต้องเรียนรู้อีกมาก ในเรื่องค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม การส่งเสริมชีวิตให้มีคุณค่า จะช่วยให้วัยรุ่นมีค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะได้พิจารณานำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตต่อไป

2.1.3.5 การป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทั้งในลักษณะของการกระทำรุนแรงและไม่รุนแรงอันเป็นพฤติกรรมที่สร้างความกระทบกระเทือนต่อบุคคลและครอบครัวที่ถูกกระทำ ทั้งทางร่างกาย และ จิตใจ และสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้น การได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมสาเหตุวิธีป้องกัน ตลอดจนทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะทำให้สามารถรอดพ้นจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้

1) ความหมายและลักษณะของพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ

1.1) ความหมายของพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศหมายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นในเรื่องเพศลักษณะต่างๆ

เช่น ด้วยคำพูด ด้วยสายตา การใช้ท่าทีที่สื่อเจตนาล่วงเกินทางเพศ การกระทำน่ายจาร ตลอดจนการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ การข่มขืน และ การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย โดยที่ผู้ถูกกระทำไม่ยินยอมพร้อมใจอันส่งผลกระทบต่อร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมรวมถึงสวัสดิภาพและการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของผู้ถูกกระทำถือเป็นเรื่องที่มีผิดกฎหมายศีลธรรมและความสงบสุขของสังคมเป็นอย่างมาก

1.2) ลักษณะของพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศเป็นรูปแบบการกระทำอนาจารต่อบุคคลอื่นทั้งหญิงและชายโดยการเรียกร้องความพึงพอใจทั้งทางกายและวาจาหรือเข้าแทรกแซงสภาพแวดล้อมอันดีในการดำเนินชีวิตของบุคคลอื่นอย่างไร้เหตุผลมีทั้งการกระทำที่รุนแรงและไม่รุนแรงซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1.2.1) ล่วงละเมิดทางเพศด้วยวาจาหมายถึงการกระทำอนาจารต่อบุคคลอื่นด้วยคำพูดเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเองในเรื่องเพศซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่รุนแรง เช่น

1.2.1.1) การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของผู้คนที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร

1.2.1.2) การตามจับตามตื้อพูดจาเกี่ยวพาราสีต่างๆ ที่รู้ว่าอีกฝ่ายไม่ชอบ

1.2.1.3) การเล่าเรื่องตลกลามก เรื่องสองแง่สองง่ามในเรื่องเพศ

1.2.1.4) การใช้คำพูดแทะโลม หยาบคายเรื่องเพศ

1.2.1.5) การใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

1.2.1.6) การใช้โทรศัพท์พูดคุยเรื่องเพศลามกเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของตน

2) ล่วงละเมิดทางเพศด้วยการกระทำที่ไม่ถูกเนื้อต้องตัว หมายถึง การกระทำอนาจารต่อบุคคลอื่นด้วยการกระทำต่างๆ อาจจะใช้สายตา การอวดโชว์ ตลอดจนการสื่อสารต่างๆ เพื่อตอบสนองในความพึงพอใจของตนเองในเรื่องเพศ เช่น

2.1) การจ้องมองของสงวนเช่น หน้าอก อวัยวะเพศของผู้อื่น เป็นต้น

2.2) การแอบดูที่เรียกว่า “ถ้ามอง” การแอบติดกล้องวงจรปิด และการแอบถ่ายภาพนิ่งหรือถ่ายคลิปห้องน้ำ ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ห้องนอน ห้องแต่งตัว

2.3) การอวดโชว์อวัยวะเพศ

2.4) การอวดโชว์ภาพโป๊ หรือภาพที่สื่อไปในทางเพศ

2.5) การเผยแพร่สื่อลามก

2.6) การแพร่ภาพถ่ายคลิปปวีดีโอลามกอนาจารทางอินเทอร์เน็ต

3) ล่วงละเมิดทางเพศที่เป็นการกระทำอย่างชัดแจ้ง หมายถึง การกระทำอนาจารด้วยการกระทำอย่างชัดเจนโดยการถูกเนื้อต้องตัวร่างกายของบุคคลอื่นที่ไม่ยินยอมพร้อมใจเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเองในเรื่องเพศซึ่งถือเป็นการกระทำที่รุนแรง เช่น

3.1) การแตะเนื้อต้องตัวที่ไม่พึงประสงค์เช่นการนั่งการยืนการเดินทางที่ใกล้ชิดเกินไปการเสียดสีร่างกายการแตะเนื้อต้องตัวจับต้องเสื้อผ้าร่างกาย เป็นต้น

3.2) การกระทำอนาจาร เช่น กอด จูบ ลูบ คลำ เป็นต้น ซึ่งเป็นการแสดงความใคร่ทางเพศ

3.3) การขอมิเพศสัมพันธ์ การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์การข่มขืน

4) สาเหตุของการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศที่มักพบ บ่อยๆ ตามที่เป็นข่าวมักเป็นเรื่องของการใช้อำนาจในเรื่องเพศ เช่น ผู้ชายกระทำกับผู้หญิงผู้ใหญ่กระทำกับเด็กหัวหน้ากระทำกับลูกน้อง เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

4.1) สถานภาพและความสัมพันธ์ของบุคคลเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของการถูกล่วงละเมิดทางเพศแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

4.1.1) คนคุ้นเคย คือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์รู้จักใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคยไว้วางใจกันเป็นอย่างดี ซึ่งความใกล้ชิดนี้อาจเป็นบ่อเกิดที่ทำให้บุคคลเกิดการอยากถูกเนื้อต้องตัวหรือมักใช้คำพูดทำที่ที่ไม่เหมาะสม นับเป็นช่องทางในการล่วงละเมิดทางเพศได้ง่ายขึ้น

4.1.2) คนแปลกหน้า คือ บุคคลที่ไม่คุ้นเคยหรือรู้จักกันมาก่อน เช่น นักเลงอันธพาลวัยรุ่นติดสารเสพติดบุคคลที่มีบุคลิกภาพผิดปกติป่วยเป็นโรคจิตโรคประสาท ทางเพศ เป็นต้น โดยบุคคลดังกล่าวส่วนใหญ่มักจะขาดสติยังคิดและมีอารมณ์ทางเพศสูง หรือบางรายอาจมีความเก๋กตทางเพศซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศออกมาในช่วงเวลาที่มีโอกาสได้

4.2) สถานที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมบ้าน หรือที่อยู่อาศัยมีสภาพไม่เหมาะสมเช่น แห่ล้อมโทรมชุมชนแออัด หรือระยะทางระหว่างบ้านกับชุมชนโรงเรียนสถานที่ทำงานตั้งอยู่ในที่เปลี่ยว ห่างไกลปลอดภัยจากผู้คน หรืออาจอยู่ใกล้สถานเริงรมย์ต่างๆ เช่น โรงภาพยนตร์ สถานบริการทางเพศ แห่ล้อมั่วสุ่มอบายมุขต่างๆ เป็นต้น นับว่ามีความเสี่ยงต่อการเดินทางไปและกลับซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้

4.3) สภาพการทำงาน มักพบเห็นตามข่าวว่า ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

4.3.1) การทำงานในสถานที่ทำงาน โรงงาน หรือรับใช้ในบ้านอาจถูกกระทำโดยนายจ้าง สมาชิกครอบครัวนายจ้างหรือผู้ร่วมงาน ซึ่งไม่สามารถป้องกันตนเอง

4.3.2) การถูกหลอกลวงมาจากต่างจังหวัดให้มาทำงานทำ ซึ่งต้องเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยที่ทำงาน โดยที่ไม่รู้จักใคร และไม่รู้ว่าจะไปไหน เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นจึงไม่กล้าหนี

4.3.3) จำเป็นต้องทนต่อการถูกรังแกที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือการทำร้ายร่างกายทั้งทางด้านจิตใจหลากหลายรูปแบบ

4.4.4) การถูกรังแกจากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ลามก เว็บไซต์ที่เน้นเรื่องเพศต่างๆ คลิปวิดีโอโป๊ เกมลามก CD DVD ลามกอนาจาร

4.4.5) การไม่รักษานวลสงวนตัว โดยการแต่งกายที่ล่อแหลม ไม่มิดชิด เช่น สวมเสื้อคอลึก กางเกงหรือกระโปรงที่สั้นหรือบางเกินไป การแสดงท่าทีกิริยา บุคลิกที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ระมัดระวังที่ทำให้สื่อถึงการยั่วเย้า การก้มจนเห็นของสงวน

4.4.6) ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และสติปัญญา หรือผู้เยาว์ โดยบุคคลที่ถูกกระทำในประเภทนี้มักจะมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลปกติ หรือมีร่างกายไม่สมประกอบไม่สามารถช่วยตนเองได้ หรือเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุน้อยไม่รู้เท่าทันโลก ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ถูกล่อลวงด้วยวิธีการต่างๆ และเกิดการล่วงละเมิดทางเพศได้ง่าย

4.4) ไม่ควรเดินบนถนนตรอกซอกซอยที่มืดและเปลี่ยว บริเวณที่ดินหรือตึกกร้าง โดยเฉพาะเวลากลางคืน ควรหลีกเลี่ยงการจอดรถประจำทางที่ป้ายเพียงลำพัง

4.5) หลีกเลี่ยงการสวมหูฟัง วิทยุ เครื่องเสียง ขณะเดินทาง หรือขณะที่จอดรถประจำทาง หรือยืนข้างถนน แล้วถ้าหากมีคนมาถามทางโดยมีท่าทางพิรุธ ควรระมัดระวังตนเองโดยการเดินหนีห่างออกไป

4.6) หลีกเลี่ยงการใช้ลิฟท์ตามลำพัง หรือใช้ลิฟท์ร่วมกับคนแปลกหน้าที่มีพิรุธ และไม่แน่ใจว่าไว้วางใจ

4.7) ควรวางแผนการเดินทางไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนได้ทำต้องเผชิญกับปัญหาสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ

4.8) ควรหาเครื่องมือป้องกันตนเองติดตัวไปขณะเดินทาง เช่น สเปรย์พริกไทยหรือเครื่องช็อตไฟฟ้า เป็นต้น

5) การเตรียมพร้อมเมื่ออยู่ที่บ้าน ถือว่าเป็นสถานการณ์ที่ปลอดภัยที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันก็อาจมีอันตรายแฝงอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของการล่วงละเมิดทางเพศที่เราไม่สามารถคาดคิดว่าใครจะมาถึงตัวเมื่อไหร่ หากเรามีการเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา ก็จะ สามารถป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ ดังนี้

5.1) ควรตรวจสอบ ประตู หน้าต่าง โดยล็อกให้เรียบร้อยก่อนเข้านอน

5.2) ควรเปิดไฟ บริเวณบ้านในช่วงเวลาค่ำ

5.3) ไม่เปิดประตูรับคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้านไม่ว่าจะด้วยกรณีใดก็ตาม หากสงสัยหรือผิดสังเกตให้รีบแจ้งผู้ปกครองหรือโทรแจ้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทันที เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง

5.4) ควรเปิดวิทยุ หรือโทรทัศน์ในบ้านเพื่อให้คนภายนอกเข้าใจว่ามีคนอยู่หลายคนและไม่ควรบอกให้ใครรับรู้ด้วยว่าอยู่บ้านเพียงลำพัง

5.5) การติดตั้งเครื่องตอบรับโทรศัพท์อัตโนมัติอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ เพราะ ในกรณีที่คนร้ายทราบหมายเลขโทรศัพท์และโทรเข้ามา ซึ่งหากไม่มีผู้รับสายเครื่องตอบรับโทรศัพท์อัตโนมัติก็จะทำงาน ทำให้คนร้ายทราบได้ว่าไม่มีคนอยู่ในบ้าน นับเป็นการเปิดโอกาสให้คนร้ายสามารถเข้ามาในบ้านได้อย่างง่ายดาย

5.6) ควรระมัดระวังตนเองในการอยู่บ้านเพียงลำพังกับบุคคลที่มีพฤติกรรมน่าไว้วางใจ แม้จะเป็นบุคคลที่เป็นเครือญาติก็ตาม

5.7) ควรบันทึกหมายเลขโทรศัพท์ของสถานีตำรวจ เพื่อน และ บุคคลที่เราวางใจที่อยู่ใกล้เคียงกับตัวของตนเอง สิ่งสำคัญที่สุดที่จะสามารถช่วยในการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ดีที่สุดบ้านไว้ในโทรศัพท์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการขอความช่วยเหลือ

5.8) การเลี้ยงสุนัข เพราะสุนัขจะสามารถช่วยส่งสัญญาณเตือนให้ทราบได้ว่ามีบุคคลแปลกหน้าเข้ามา ทำให้เราสามารถเตรียมพร้อมในการระมัดระวังตนเองได้ทันที

6) การเตรียมตัวของตนเองให้ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้นั้น มีดังนี้

6.1) ควรแต่งกายให้เรียบร้อย รัดกุม เหมาะสมกับวัย และรู้จักกาลเทศะ โดยไม่สวมใส่เสื้อผ้าที่บางเกินไป กางเกงหรือกระโปรงสั้นเกินไป ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการยั่วยุทางอารมณ์ของเพศตรงข้าม ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนเองได้

6.2) หลีกเลี่ยงการไปพบหรือการรับสิ่งของจากคนแปลกหน้า หรือคนที่เพิ่งรู้จักกัน

6.3) หลีกเลี่ยงการกลับบ้านในเวลาตีคืนค่ำมืดเพียงลำพัง ควรจะให้พ่อแม่ ญาติพี่น้อง มาคอยรับที่ป้ายรถประจำทางสถานีขนส่ง หรือตามสถานที่นัดหมาย ซึ่งหากจำเป็นจะต้องกลับบ้านดึกๆ ก็ควรมีเพื่อนกลับมาด้วย

6.4) ควรบอกเล่าเหตุการณ์ที่ผิดปกติ เช่น มีคนติดตามหรือมีท่าทีลานลามพุดจาเกี่ยวกับพาราสิชณะกลับบ้าน ให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ที่เราไว้วางใจให้ทราบ

6.5) หลีกเลี่ยงสถานบันเทิงหรือสถานการณต่างๆ ที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศเช่นการอยู่ในที่ลับตากับเพศตรงข้าม การมั่วสุมคู่อื่นที่ไม่เหมาะสม เช่น คลับวิดีโอ เกม ภาพลามก เป็นต้น เพราะนอกจากจะผิดกฎหมายแล้วยังก็ให้เกิดอันตรายต่อตนเองได้ง่าย

6.6) สำหรับสุขภาพสตรีควรปฏิบัติต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อนชาย ญาติ คนรู้จัก หรือใครก็ตาม ควรรู้จักรักษาวลสงวนตัว ไม่ปล่อยให้ถูกกลั่นแกล้งหรือ เปิดโอกาสให้ใกล้ชิดกับเพศตรงข้ามมากเกินไปจนขาดการระมัดระวังตนเอง

6.7) ระวังทักษะการป้องกันตัวเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศต่างๆ อย่างง่ายๆ เช่น ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการป้องกันตัวเอง เป็นต้น

6.8) เมื่ออยู่ในสถานการณ์ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ต้องสามารถรู้จัก ควบคุมอารมณ์ฝึกฝนตนเองให้มีสติ สามารถเผชิญต่อปัญหาและหาทางแก้ไขอย่างรอบคอบ เกร็ดน่ารู้ รู้ทันภัยก่อนโดนแอบถ่าย

7) แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะเป็นสมรรถนะสำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรม และสังคม ดังนั้น เพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่นักเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและองค์ประกอบทักษะชีวิตที่องค์การอนามัยโลกกำหนด มีดังนี้

7.1) องค์ประกอบของทักษะชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

7.1.1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง เข้าใจความแตกต่าง ของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบ

7.1.2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์ และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาใน สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

7.1.3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจ และรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของ

ความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์ และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

7.1.4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึก นึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้าง สัมพันธภาพที่ดีสร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7.2) การสร้างทักษะชีวิต ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธี คือ

7.2.1) เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดี แต่การเรียนรู้ตามธรรมชาติจะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน บางครั้งกว่าจะเรียนรู้ก็อาจสายเกินไป

7.2.2) การสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมคิดอภิปรายแสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้สะท้อนความรู้สึคนึกคิดมุมมองเชื่อมโยงวิถีชีวิตของตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และปรับให้กับชีวิต

7.3) กิจกรรมการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมที่จะสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ซึ่งลักษณะของกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน มีดังนี้

7.3.1) กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์การคิดตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียน แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์สถานการณ์ หรือ ประสบการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้าคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้สะท้อนตนเองเชื่อมโยงกับชีวิตและ การดำเนินชีวิตในอนาคต

7.3.2) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ลงมือกระทำกิจกรรมลักษณะต่างๆ ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมค่าย กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม กิจกรรมโครงงาน/โครงการ กิจกรรมอาสา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะชีวิต ดังนี้

7.3.2.1) ได้เสริมสร้างสัมพันธภาพและใช้ทักษะการสื่อสารได้ฝึกการจัดการอารมณ์และความเครียดของตนเอง

7.3.2.2) ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เข้าใจผู้อื่น นำไปสู่การยอมรับความคิดเห็น ผู้อื่น รู้จักไตร่ตรอง ทำความเข้าใจและตรวจสอบตนเองทำให้เข้าใจตนเองและ เห็นใจผู้อื่น

7.3.2.3) ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ได้แสดงออกด้านความคิด การพูด และการทำงานมีความสำเร็จ ทำให้ได้รับคำชม เกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง นำไปสู่ความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและสังคม การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุด ทั้งใน 8 สาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันได้แก่กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมชมรม/ชุมชน) กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์และกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะตามนโยบายของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต

7.4) การประเมินทักษะชีวิต เป็นการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้มีพัฒนาการที่ดีตรงตามความต้องการของท้องถิ่น และสังคม โดยการประเมินความสามารถหรือแนวทางในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ของผู้เรียนด้วยวิธีสังเกต การแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดให้และวิเคราะห์การ เปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ การรู้คิด และภูมิคุ้มกันทางปัญญาจากการสะท้อนความคิด การเชื่อมโยงความคิดและการแสดงพฤติกรรม ต่อเนื่องหลังการเรียนรู้ ฯลฯ ซึ่งผู้ประเมินอาจเป็นครู เพื่อน ผู้ปกครองหรือผู้เรียน เป็นผู้ประเมินตนเอง

จากการป้องกันและการถูกล่วงละเมิดทางเพศที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า การปฏิเสธ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้วยความสามารถในการใช้คำพูดหรือท่าทาง โดยทุกคนมีสิทธิที่จะปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ยอมทำหรือเสี่ยงต่อความปลอดภัยได้ ซึ่งการปฏิเสธที่ได้ผล คือ เราจะต้องมีความตั้งใจที่จะแสดง ความรู้สึกให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้อย่างชัดเจน ทั้งคำพูดและการกระทำ ตั้งสติ และตั้งใจที่จะปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูด และน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธกับอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ให้ความหวังและไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายชายมีข้ออ้าง จนทำให้ฝ่ายหญิงงุนงงและใจอ่อน ควรเลือกใช้ความรู้สึก ที่ดีต่อกันมาเป็นเหตุผล ประกอบ เพราะการใช้เหตุผลที่ไม่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเพียงอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งได้ รวมถึงควรแต่งกายให้เหมาะสมไม่ล่อแหลมเพื่อเป็นเหตุจูงใจให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และไม่นำตัวเองไปอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น

จากปัญหาในปัจจุบัน การถูกล่วงละเมิดทางเพศจะพบมากเกือบทุกเพศ ทุกวัยทั้งที่เป็นลักษณะที่รุนแรงและไม่รุนแรง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อบุคคลและครอบครัว ที่ทำร้ายจิตใจ ร่างกายและสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้นเราทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมือง หรือชนบท ต้องช่วยกันสอดส่องดูแล และแนะนำบุคคลใกล้ตัวไม่ให้มีพฤติกรรมเช่นนี้ และฝึกตัวเองให้หลีกเลี่ยงต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดเหตุในการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การกระทำเช่นนี้ จะทำให้รอดพ้นจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศทุกรูปแบบได้

2.1.4 แนวทางการดำเนินงานเพศวิถีศึกษา

UNFPA, (2014, pp. 9-16) ได้ศึกษาแนวทางในการดำเนินงานเพศวิถีศึกษา ดังนี้

1. สิทธิในการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา นโยบายบายกรอบกฎหมายสิทธิในการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาถูกกำหนดไว้ในสิทธิมนุษยชนสากล รวมทั้งสิทธิในการศึกษาและสิทธิในสุขภาพ ตามที่กำหนดขึ้นเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศจำนวนมาก เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of Child,) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2. องค์ประกอบสำคัญ 9 ประการของเพศวิถีศึกษา มีข้อตกลงระหว่างประเทศและหลักการของเพศวิถีศึกษาตามที่กล่าวมาแล้วพร้อมด้วยผลการวิจัยมีมากขึ้นเรื่อยๆ นำไปสู่การออกแบบหลักสูตรเพศวิถีศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งภายในและนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ได้กับการดำเนินงานแนวตั้ง หรือเชิงเดียวนั้น คือ การนำหลักสูตรเพศวิถีศึกษาทั้งหลักสูตรไปใช้โดยผู้สอนเพียงคนเดียวหรือสอนให้แก่ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตายตัว และยังใช้ได้กับการดำเนินงานที่ใช้กลวิธีแบบวนรอบหรือข้ามสาขาที่ครูผู้สอนวิชาต่างๆ มาร่วมกันรับผิดชอบการสอนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และหัวข้อที่แตกต่างกันตลอดหลักสูตรควรอยู่บนหลักการของหลักฐานเชิงประจักษ์ และครอบคลุมองค์ประกอบต่อไปนี้

2.1 พื้นฐานหลักสากลในเรื่อง สิทธิมนุษยชนหลักสูตรเพศวิถีศึกษา ถือเป็นเครื่องมือสำหรับส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิมนุษยชนรวมถึงสิทธิในสุขภาพและการจัดการเลือกปฏิบัติ แม้แต่ผู้เรียนที่อายุน้อยก็สามารถเข้าใจถึงแนวคิดของความเป็นธรรม การเคารพผู้อื่น การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และโอกาสในการมีส่วนร่วมการปกป้องสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตนเอง ความเป็นอิสระจากการตีตรา และการใช้ความรุนแรงการบรรลุความเข้าใจแนวคิดเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนและยังเป็นการสร้างรากฐานให้กับวิถีปฏิบัติด้านบวกต่อความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล

2.2 จุดเน้นเรื่องเพศภาวะ ข้อตกลงระหว่างประเทศกำหนดว่าเพศวิถีศึกษาต้องส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ขณะเดียวกันงานวิจัยเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาก็ยืนยันว่านี่เป็นกุญแจ

สำคัญของเพศวิถีศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานต่างๆ ควรมุ่งเน้นเรื่องเพศภาวะด้วย หลากหลายวิธีเพศภาวะอาจเป็นหัวข้อแยกเฉพาะในหลักสูตรเพศวิถีศึกษาก็ได้ โดยมีหัวข้อย่อยที่สำคัญ ได้แก่

2.2.1 การให้คำนิยามเพศภาวะและบรรทัดฐานของเพศชาย/เพศหญิง

2.2.2 วิธีการที่เด็กชายและเด็กหญิงถูกขัดเกลาทางสังคมเรื่องบทบาททางเพศ และการเปลี่ยนแปลงของบรรทัดฐานทางเพศภาวะ

2.2.3 ผลกระทบของบรรทัดฐานทางเพศภาวะต่อชีวิตของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่ ตลอดจนชีวิตการศึกษา

2.2.4 เนื้อหาเกี่ยวกับเพศภาวะจากสื่อและศาสนา

2.2.5 ลักษณะและผลกระทบของความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในสังคม เช่น การเข้าถึงการจ้างงานในที่สาธารณะและการปฏิบัติต่อกันภายใต้กฎหมาย

2.3 ข้อมูลที่แม่นยำถูกต้องทางหลักวิทยาศาสตร์ หากเยาวชนต้องสามารถ ป้องกันตนเองจากผลลัพธ์เชิงลบด้านสุขภาพทางเพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์ และมีวิถีชีวิตทางเพศที่ดีต่อสุขภาพของตนเอง มีความปลอดภัยและตนเองพึงพอใจเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วนั้น เยาวชนจำเป็นต้องมีข้อมูลรอบด้านและถูกต้อง การดำเนินงานเพศวิถีศึกษาที่ไม่ให้ข้อมูลรอบด้านและถูกต้องแม่นยำนั้น ไม่ตอบสนองต่อสิทธิของเยาวชนในการได้รับข้อมูล จึงไม่จัดว่าเป็น เพศวิถีศึกษา หัวข้อต่างๆ ที่เยาวชนต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้านมีดังนี้

2.3.1 สิทธิมนุษยชนและค่านิยม

2.3.2 บรรทัดฐานทางเพศภาวะ

2.3.3 เพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศรวมถึงประเด็นความยินยอมและการตัดสินใจ การบีบบังคับทางเพศ และความหลากหลายทางเพศ

2.3.4 ร่างกาย รวมถึงการเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์และการสืบพันธุ์ของมนุษย์

2.3.5 ความสัมพันธ์กับครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ตลอดจนความสัมพันธ์กับคู่ และความสัมพันธรัยะยาว

2.3.6 การสื่อสารและทักษะการตัดสินใจ รวมถึงการปฏิเสธการถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์การเจรจาต่อรอง การใช้ถุงยางอนามัย/วิธีคุมกำเนิดสำหรับชายและหญิงอย่างถูกต้อง การขอคำแนะนำและการสนับสนุนจากพ่อแม่ตลอดจนการรู้จักระมัดระวังการใช้สาร เสพติดและความเสี่ยงทางเพศ

2.3.7 สุขภาวะทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์/เอชไอวีและเอดส์ การตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจ ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิด ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและความช่วยเหลืออื่นๆ

3. สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาวะที่ดี สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาวะที่ดี คือ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รังแก ปลอดภัยการเลือกปฏิบัติ ปลอดภัยการคุกคามและการใช้ความรุนแรง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรมีอยู่ในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นวิชาใดอยู่แล้วแต่สำหรับเพศวิถีศึกษาเรื่องเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ความปลอดภัยเป็นประเด็นสำคัญทั้งในบริบทภายในและนอกโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมขณะที่นักเรียน/ผู้เข้าร่วมโครงการเดินทางไปโรงเรียนหรืออยู่ในพื้นที่จัดการเรียนรู้ หรือเดินทางกลับบ้าน สมาชิกชุมชน การเรียนรู้ทุกคนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่จะต้องปลอดภัยโรงเรียนและกลุ่มชุมชนที่ให้บริการ เด็กและเยาวชนต้องมีนโยบายเข้มงวดในการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ การรังแก และการคุกคาม หรือกิจกรรมทางเพศเกิดขึ้นระหว่างครูหรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ใหญ่กับนักเรียน และควรกำหนดนโยบายที่ปกป้องและรักษาความลับของผู้เรียนและการรายงานกรณีที่มีการละเมิด การรักษาความลับเพื่อให้ นโยบายเหล่านี้ดำเนินการได้ผลจำเป็นจะต้องสนับสนุนและจัดฝึกอบรมแก่ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสมเช่นกัน

4. การเชื่อมโยงกับแหล่งบริการด้านสุขภาวะเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์และโครงการริเริ่มอื่นๆ ที่แก้ปัญหาเพศภาวะ ความเสมอภาค การเสริมพลัง การเข้าถึงการศึกษาและสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมแก่เยาวชนการเชื่อมโยงการดำเนินงานเพศวิถีศึกษาเข้ากับโครงการริเริ่มอื่นๆ ที่ส่งเสริมกัน ช่วยสร้างผลลัพธ์เชิงบวกมากขึ้น ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ผลักดันไปสู่ความเปราะบาง เช่น

4.1 การส่งเสริมให้เยาวชนสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาวะทางเพศที่เป็นมิตร

4.2 การส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักกฎหมาย โครงการ และบริการที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของตนเอง

4.3 การรวมเอาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนบรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นอันตรายเข้าไปในหลักสูตร (เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม) ตลอดจนการให้ทางเลือกที่ปลอดภัยแก่ผู้เรียนในการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งเพื่อกาเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก

4.4 การทำงานร่วมกับการดำเนินงานผลักดันกฎหมาย นโยบาย โครงการ และกลไกการบังคับใช้ที่จะช่วยให้เด็กผู้หญิงได้เรียนต่อในโรงเรียน (เช่น โครงการให้เงินช่วยเหลืออย่างมีเงื่อนไข) และเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศการใช้ความรุนแรงต่อคู่ การรังแกคนรักเพศเดียวกันตลอดจนการเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงานและในที่สาธารณะ

4.5 การทำให้การเชื่อมโยงเหล่านี้เป็นผลสำเร็จผ่านกลไกผู้ตรวจการแผ่นดินที่เยาวชนสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับความช่วยเหลือได้

4.6 การเชื่อมโยงไปยังโครงการริเริ่มของ UNFPA เพื่อวัยรุ่นหญิง

5. จัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำข้อมูลไปใช้ได้ในระดับบุคคล และเพื่อทักษะที่เข้มแข็งในการสื่อสาร การตัดสินใจ และการคิดเชิงวิพากษ์ การที่เยาวชนจะรับเอาพฤติกรรมที่ปลอดภัยอันเป็นผลจากการเรียนไปปฏิบัตินั้น เยาวชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และต้องได้รับการส่งเสริมให้สามารถนำข้อมูลไปใช้กับตนเองโดยประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิต ด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ และการตัดสินใจได้ ดังนั้น เพศวิถีศึกษาไม่ว่าจะสอนในหรือนอกโรงเรียน ควรใช้วิธีการที่หลากหลายและใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ทักษะสำคัญที่สุดที่ต้องสอนในเพศวิถีศึกษานั้น ได้แก่ การสื่อสารการเจรจาต่อรอง และการตัดสินใจ นอกจากนี้ เนื่องจากพฤติกรรมทางเพศได้รับอิทธิพลอย่างมากจากบรรทัดฐานทางเพศภาวะและเพราะการทบทวนบรรทัดฐานเรื่องนี้จำเป็นต้องมีการสะท้อน และการวิเคราะห์ส่วนบุคคล หลักสูตรจึงต้องส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

6. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เยาวชน มีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายและในฐานะพลเมืองวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการดึงดูดเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพศวิถีศึกษา มีหลายวิธีหนึ่งนั้น คือให้เยาวชนมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ในการออกแบบโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการริเริ่มต่างๆจะสอดคล้องกับความต้องการและแก้ปัญหาของผู้เรียนได้จริงแม้หลายแห่งให้วัยรุ่นทำหน้าที่เป็นเพื่อนผู้ให้ความรู้ (peer educators) สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันแต่ก็ถูกมองข้ามคือการรวมเอาหัวข้อทักษะพื้นฐานสำหรับ การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการผลักดันนโยบายเข้าไว้ในหลักสูตรด้วยจึงเป็นการดียิ่ง หากหลักสูตรเพศวิถีศึกษาจะได้บูรณาการบทเรียนเหล่านี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ความเท่าเทียมทางเพศ การลดความรุนแรง การคุ้มครองทางกฎหมาย สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีและความหลากหลาย

7. มีความสอดคล้องทางด้านวัฒนธรรมในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และความไม่เท่าเทียมทางเพศสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมทางเพศเป็นคุณค่าสากล เกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบทที่หลากหลาย แต่ยังพบเห็นถึงการไม่ให้คุณค่าเหล่านี้ ในสังคมเป็นส่วนใหญ่ เช่น อำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในความสัมพันธ์เชิงคู่และในสังคม ความรุนแรงที่มาจากเพศภาวะ การกระทำสองมาตรฐานในเรื่องเพศวิถี การคุกคามต่อเยาวชนรักเพศเดียวกัน การขัดเกลาทางสังคมที่แตกต่างกันของเด็กหญิง เมื่อเทียบกับเด็กชาย อาทิ แรงกดดันต่อเด็กชายให้เป็นผู้นำและต่อเด็กผู้หญิงให้เป็นผู้ยอมจำนนและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ซึ่งรวมถึงการค้าทางเพศ

8. ทำงานเชิงรุกกับทั้งภาคส่วนทางการและไม่เป็นทางการและครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ สิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานเพศวิถีศึกษา คือ ต้องครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ และทุกพื้นที่ที่มีเยาวชนอยู่เพราะทัศนคติเกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถี ก่อตัวขึ้นตั้งแต่ช่วงวัยประถมศึกษา และมักมีมากยิ่งขึ้นในวัยรุ่นหรือวัยเริ่มเข้าสู่ภาวะเจริญพันธุ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับพัฒนาการ เยาวชนที่เป็นผู้หญิงจำนวนมากไม่สามารถเข้าเรียนต่อ

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ จึงกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุดต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและได้รับผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ด้านสุขภาวะทางเพศ

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานด้านเพศวิถีเป็นแนวทางที่ต้องศึกษาในเรื่องของสุขภาพทางเพศ รู้และเข้าใจในเรื่องความปรารถนาและจินตนาการ รวมไปถึงเพศภาวะ (gender) และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ควบคุมการแสดงออกทางเพศและทางเพศภาวะ จากที่กล่าวมานั้นไม่ได้แปลว่าร่างกายนั้นไม่สำคัญ แต่ต้องการที่จะนำเสนอให้เห็นว่า “เพศวิถี” เป็นเรื่องที่มีมากกว่าเพียงเรื่องเพศ (sex) ควรศึกษาแนวทางการการป้องกันความรุนแรง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติในด้านลบในเรื่องเพศ และหาแนวทางในการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตที่อาจเกิดจากปัญหาในเรื่องของเพศ และรู้เท่าทันเกี่ยวกับเพศวิถี ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.1.5 หลักปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานศึกษา

UNESCO (2012, น. 27-28) ได้ศึกษาแนวทางเชิงวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษาโดยการใช้ข้อมูลเชิงหลักฐานสำหรับโรงเรียน ครู และผู้ให้ความรู้ด้านสุขภาพได้สรุปหลักปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ดำเนินการแผนการสอนที่มีเวลาอย่างน้อย 12 คาบเรียน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศวิถีของเยาวชนจำเป็นต้องให้ครอบคลุมหัวข้อที่หลากหลาย โดยในการลดความเสี่ยงของเยาวชนจากการมีเพศสัมพันธ์ จะต้องครอบคลุมทั้งปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยลดความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ซึ่งวิธีการทั้งสองแบบนี้ต้องใช้เวลา จึงทำให้แผนการสอนที่ดำเนินการในโรงเรียนมีผลในทางบวกต่อพฤติกรรมในระยะยาวเกือบ ทุกแผนใช้เวลา 12 คาบเรียนหรือมากกว่านั้น และบางแผนใช้เวลาถึง 30 คาบเรียน หรือ มากกว่านั้นก็มี โดยที่แต่ละคาบเรียนใช้เวลาประมาณ 50 นาที

2. ให้มีคาบเรียนที่ต่อเนื่องกันในระยะเวลาหลายๆ ปี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด แผนการสอนจะต้องครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ในระยะเวลาหลายๆ ปี โดยตระหนักถึงความเหมาะสมกับวัยอยู่เสมอ และเมื่อมีการให้สาร (Messages) ที่ชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมแก่เยาวชนยังต้องมีการเน้นย้ำสารเหล่านั้นหลายๆ ครั้ง ซึ่งแผนการสอนส่วนใหญ่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในระยะยาว โดยที่ผลดังกล่าวยังสามารถวัด พบได้เมื่อติดตามผลหลังจากการดำเนินงาน 2 ปี ขึ้นไป ล้วนอาศัยการมีคาบเรียนตามลำดับ ภายในระยะเวลา 2 หรือ 3 ปี หรือไม่ก็เป็นแผนงานที่จัดคาบเรียนส่วนใหญ่ไว้ในปีแรกและตามมาด้วยคาบเรียนเป็นครั้งๆ ไปเพื่อทบทวนเนื้อหาหลังจากผ่านไปหลายๆ เดือนหรือแม้แต่หลายปีแล้ว ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้สามารถจัดคาบเรียนได้จำนวนเพิ่มมากขึ้น และยังให้โอกาสในการทบทวนประเด็นต่างๆ ที่สำคัญภายในระยะเวลาหลายๆ ปี โดยแผนงานเหล่านี้บางแผนงานยังได้ดำเนินกิจกรรมในทั่วโรงเรียน หรือทั่วชุมชนในช่วงเวลาหลายๆ ปีถัดไป ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถรับ

สารจากหลักสูตรภายในห้องเรียนเป็นระยะเวลา 2- 3 ปี และหลังจากนั้นทบทวนเนื้อหาที่เรียนมา ผ่านกิจกรรมเสริมที่จัดในโรงเรียนหรือชุมชนในช่วงเวลาหลายๆ ปีถัดไป

3. เลือกผู้ให้ความรู้ที่มีความสามารถและแรงจูงใจที่จะดำเนินงานตามหลักสูตร คุณภาพของผู้ให้ความรู้นั้นมีผลกระทบต่อประสิทธิผลของหลักสูตรผู้ให้ความรู้ตามหลักสูตร จึงควรได้รับการคัดเลือกผ่านกระบวนการที่โปร่งใสที่ระบุอย่างชัดเจนว่าคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องและที่ต้องการคืออะไร ซึ่งประกอบด้วยความสนใจในการสอนตามหลักสูตรความสะดวกใจในการพูดคุย เรื่องเพศวิถี ความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียน และทักษะในการใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้น การมีส่วนร่วม หากผู้ให้ความรู้ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะพูด ควรจัดการฝึกอบรมให้ และส่วนใหญ่ ผู้ชายที่มีแนวโน้มที่จะได้รับการคัดเลือก ก็หาวิธีในการ เพิ่มสัดส่วนของผู้หญิง หรือหากขาดผู้ให้ ความรู้ที่เป็นผู้ชาย ก็ควรหาวิธีเพิ่มสัดส่วนของผู้ชายด้วย เช่น กันผู้ให้ความรู้ว่าจะเป็นครูในชั้นเรียน ทั่วๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูสอนสุขศึกษาหรือครูสอนทักษะชีวิตหรืออาจจะเป็นครูที่ได้รับการ อบรมมาโดยเฉพาะเพื่อที่จะสอนเพศวิถีศึกษาเท่านั้น และย้ายไปสอนจากชั้นเรียนหนึ่งไปอีกชั้นเรียน หนึ่งโดยครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียนในโรงเรียนที่จะมีการสอนเพศวิถีศึกษา ซึ่งข้อดีของครูในชั้นเรียน ทั่วๆ ไป คือ เป็นผู้ที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนอยู่แล้ว อีกทั้งอาจจะเป็นคนที่รู้จักและเป็นทีไว้วางใจใน ชุมชน จึงได้เปรียบใน เรื่องของสัมพันธภาพกับผู้เรียนที่มีอยู่ก่อนแล้ว และสามารถบูรณาการเนื้อหา ด้านเพศวิถีศึกษาเข้าไปในรายวิชาต่างๆ ได้ ส่วนจุดเด่นของการใช้ผู้ให้ความรู้ที่เชี่ยวชาญในด้านเพศ วิถีศึกษา คือ ผู้ให้ความรู้เหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้ครอบคลุมถึงเรื่องนี้ที่มีความ ละเอียดอ่อนและเพื่อดำเนินกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้ให้ความรู้เหล่านี้สามารถติดตามข้อมูล ข่าวสารล่าสุดได้ตลอด และสามารถเชื่อมโยงกับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้

4. ให้การฝึกอบรมที่มีคุณภาพแก่ผู้ให้ความรู้ การให้การฝึกอบรมเฉพาะด้านสำหรับ ครูมีความสำคัญ เพราะการให้ความรู้ด้านเพศวิถีศึกษานั้นมักจะต้องเกี่ยวข้องกับแนวคิดใหม่ๆ และ วิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ ซึ่งการฝึกอบรมนี้ควรมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ควรมีการสอนและฝึก ปฏิบัติวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความสมดุลระหว่างการเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะบน พื้นฐานของหลักสูตรที่จะนำไปดำเนินการ และควรให้โอกาสในการซ้อมบทเรียนหลักๆ ในหลักสูตร ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นวิธีการเพิ่มความมั่นใจและความสามารถของผู้ให้ความรู้ ทั้งนี้ การฝึกอบรม ควรช่วยผู้ให้ความรู้แยกแยะระหว่างค่านิยมส่วนบุคคลของตนเอง กับความต้องการด้านสุขภาพของ ผู้เรียน และควรสนับสนุนผู้ให้ความรู้สอนหลักสูตรให้ครบถ้วนแทนที่จะเลือกสอนเพียงบางส่วน และ ยังควรรับมือกับความท้าทายซึ่งจะเกิดขึ้นในบางชุมชน ตัวอย่างเช่น ชั้นเรียนมีขนาดใหญ่มาก และ โรงเรียนให้ความสำคัญกับการสอนวิชาที่มีการสอบมากกว่า ทั้งนี้ การฝึกอบรมควรใช้เวลามาก พอที่จะครอบคลุมเนื้อหาความรู้และทักษะที่สำคัญต่างๆ และเพื่อให้เวลากับครูในการปรับให้การ อบรมสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละคน พร้อมทั้งมีเวลาสำหรับการถามคำถาม ซึ่งถ้าเป็นไปได้

และมีความเหมาะสม การอบรมยังควรช่วยครูที่มาอบรมในการหาคำตอบต่อข้อกังวลที่ตัวเองมีเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศและสถานะด้านเชื้อเอชไอวีของตนด้วย และสุดท้ายคือ การฝึกอบรมควรจัดโดยผู้อบรมที่มีประสบการณ์และความรู้ และในตอนจบของการฝึกอบรม ควรมีการขอความคิดเห็นจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้วย

5. ให้มีการบริหารจัดการ การติดตาม และการควบคุมคุณภาพอยู่เสมอ เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนจำนวนมากยังเป็นสิ่งใหม่อยู่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จึงควรให้การสนับสนุนคำแนะนำและการดูแลแก่ครูที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพศวิถีศึกษา ซึ่งหัวหน้างานหรือผู้บริหารควรติดตามการดำเนินงานเพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรมีการดำเนินการตามที่ได้วางแผนไว้ ครบทั้งหลักสูตร (ไม่ใช่เฉพาะแต่ในด้านชีววิทยาซึ่งมักจะเป็นส่วนหนึ่งของการสอบ) และให้แน่ใจว่าครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาจะสามารถเข้าถึงการสนับสนุนในการรับมือกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ท้าทายเมื่อสถานการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาการทำงานของพวกเขา โดยที่หัวหน้างานหรือผู้บริหารควรติดตามพัฒนาการใหม่ๆ ในด้านเพศวิถีศึกษา เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงแผนงานตามความเหมาะสมเมื่อมีความจำเป็น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เพศวิถีศึกษาเป็นเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนที่สถานศึกษาควรจัดให้มีการเรียนการสอนเพศศึกษาในสถานศึกษาอย่างเข้มงวด และจัดให้มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (Sexuality) ที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระและการดูแลสุขภาพอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ รวมถึงกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างมีความสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบ และสมดุล

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) ดังนี้

ลักษณะ สรีวิวัฒน์ (2557) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ไว้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นให้ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากมีรูปแบบการสอนให้เลือกอย่างหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ สำหรับเนื้อหาและ

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกเป็น 7 เรื่อง ได้แก่ ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการประยุกต์ใช้หลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือในการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีนักการศึกษาต่างประเทศหลายท่านที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ คือ การจัดการสอนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มเล็กๆ กันนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน กิจกรรมการเรียนรู้จะส่งเสริมให้เข้าใจประโยชน์จากเนื้อหารายวิชาที่กำหนดให้ สมาชิกทุกคนในทีมไม่เพียงแต่รับผิดชอบการเรียนของตนเองเท่านั้นแต่จะต้องช่วยเหลือสมาชิกในทีมด้วย

2. หลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันกันเพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการแพ้-ชนะ ต่างจากการร่วมมือกันซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา และหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

2.1) การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

2.2) การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากัน มีปฏิสัมพันธ์กัน (Face to Face Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่างๆ

2.3) การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skills) โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน

2.4) การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม (Group Processing) ที่ใช้ในการทำงาน

2.5) การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสำเร็จทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ (Individual Accountability) หากผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้แบบร่วมมือกันนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระต่างๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นและยังสามารถพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วยรวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อีกมากมาย

3) องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบร่วมมือเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

3.1) การพึ่งพาและช่วยเหลือกัน (Positive Interdependence)

3.2) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face Promotion Interaction)

3.3) ความรับผิดชอบของแต่ละคนที่สามารถตรวจสอบได้ (Individual Accountability)

3.4) การใช้ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-group Skills)

3.5) การใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Processing)

3.5.1) การพึ่งพาอาศัยกันในทางที่ดี (Positive Interdependent) การพึ่งพากันในทางที่ดีจะเกิดขึ้นเมื่อผลประโยชน์แต่ละคนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของบุคคลอื่น ๆ กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนคนหนึ่งได้รับผลสำเร็จ ผู้เรียนคนอื่นก็จะได้รับผลประโยชน์ไปด้วย ซึ่งจะต้องมีการจัดโครงสร้างภาระงาน กำหนดโครงสร้างวิชาการและโครงสร้างทางผลลัพธ์ดังนี้

3.5.1.1) การพึ่งพาอาศัยโดยใช้โครงสร้างทางผลลัพธ์ อาจกำหนดให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน โดยมอบหมายภาระงานให้เพียง 1 ชิ้น เขียนบรรยายภาพส่ง 1 ชิ้น หรืออาจกำหนดให้รางวัลกลุ่มโดยนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมาแปลเป็นคะแนนของกลุ่มก็ได้

3.5.1.2) การพึ่งพาอาศัยโดยใช้โครงสร้างทางวิชาการ สมาชิกแต่ละคนจะได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน เช่น อธิบายหรือผู้ตรวจสอบซึ่งทุกคนจะรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและปฏิบัติตามบทบาทนั้น ครูจะใช้วัสดุอุปกรณ์หรือใบงานให้เสร็จทุกคนก่อนจะเริ่มทำงานต่อไป

3.5.2) การสร้างทีมงาน (Team Formation) การจัดกลุ่มหรือทีมงานสามารถทำได้โดยครูกำหนดให้หรือนักเรียนจัดกลุ่มกันเอง หัวหน้ากลุ่มด้ยจากการคัดเลือกของสมาชิกและมีการผลัดเปลี่ยนตำแหน่งกัน แต่อย่างไรก็ตามการจัดกลุ่มอย่างเป็นทางการมีความเหมาะสมกว่าซึ่งสามารถทำได้ 4 วิธี ดังนี้

3.5.2.1) การจัดกลุ่มตามความแตกต่างด้านทางเพศ เชื้อชาติ ภาษา และระดับความสามารถ

3.5.2.2) การจัดกลุ่มแบบกลุ่มโดยใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์บางอย่าง เช่น กระดาษสี ผู้เรียนที่ได้สัญลักษณ์สีเดียวกันจะได้อยู่กลุ่มเดียวกัน

3.5.2.3) การจัดกลุ่มตามความแตกต่างและระดับความสามารถทางภาษา

3.5.2.4) การจัดกลุ่มตามความสนใจ ความชอบ และลักษณะนิสัย

3.5.3) ความรับผิดชอบ (Accountability) ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่มมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบร่วมมือ และเป็นลักษณะเด่นของการเรียนแบบนี้ ผู้เรียนจะได้รับมอบหมายความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล มีการให้คะแนนในส่วนรวมที่ตนเองร่วม

ทำงานของกลุ่ม ซึ่งสามารถตรวจสอบความรับผิดชอบได้ด้วยการทดสอบเรื่องทักษะทางสังคม และ
โครงสร้างการเรียนรู้และวิธีจัดโครงสร้าง

3.5.4) ทักษะกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนเพื่อให้การปฏิบัติงาน
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนักเรียนจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่มย่อย

3.5.5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และ
ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เช่น การวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกใน
กลุ่ม และผลงานของกลุ่ม เป็นต้น

4) ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ กำหนดลักษณะสำคัญการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือไว้ 6 ประการ ดังนี้

- 4.1) เป้าหมายของกลุ่ม (Group Goals)
- 4.2) การรับผิดชอบเป็นรายบุคคล (Individual Accountability)
- 4.3) โอกาสในความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success)
- 4.4) การแข่งขันเป็นทีม (Team Competition)
- 4.5) งานพิเศษ (Task Specialization)
- 4.6) ดัดแปลงความต้องการของแต่ละบุคคลให้เหมาะสม (Adaptation to Individual)

5) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิคมากมายหลาย
รูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่ไม่ว่าจะเป็น
รูปแบบใดต่างก็ใช้หลักการเดียวกันคือหลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ และมีวัตถุประสงค์ที่
เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ศึกษามากที่สุด โดยอาศัย
การร่วมมือกัน การช่วยเหลือกัน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนในกลุ่มและผู้เรียนใน
ระหว่างกลุ่มด้วยกันความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูปแบบจะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระ
และวิธีการเสริมแรงและจะให้รางวัลเป็นประการสำคัญ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือดังต่อไปนี้

- 5.1) เทคนิคการต่อเรื่องราว (Jigsaw)
- 5.2) เทคนิคการจัดทีมแข่งขัน (TGT: Team Games Tournament)
- 5.3) เทคนิคแบ่งปันความสำเร็จ (STAD : Student Teams Achievement Division)
- 5.4) เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation)
- 5.5) เทคนิคคู่คิด (Think Pair Share)
- 5.6) เทคนิคเพื่อนคู่คิด 4 สหาย (Think Pair Square)

- 5.7) เทคนิคคู่ตรวจสอบ (Pairs Check)
- 5.8) เทคนิคการสัมภาษณ์ 3 ขั้นตอน (Three-Step Interview)
- 5.9) เทคนิคคร่อมกันคิด (Numbered Heads Together)
- 5.10) เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง (Round Robin)
- 6) ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีดังนี้
 - 6.1) ขั้นเตรียม
 - 6.2) ขั้นสอน
 - 6.3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม
 - 6.4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ
 - 6.5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

7) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอน ครูสามารถนำหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไปจัดการเรียนการสอนของตนได้ โดยการพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบ 5 ประการดังกล่าวข้างต้น และใช้เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สัมฤทธิ์ผล โดยทั่วไป การวางแผนบทเรียนและการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

- 7.1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
 - 7.1.1) กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะกระบวนการต่างๆ
 - 7.1.2) กำหนดขนาดของกลุ่ม ควรมีขนาดเล็กประมาณ 3-6 คน กลุ่มขนาด 4 คนจะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด
 - 7.1.3) กำหนดองค์ประกอบของกลุ่มหมายถึงการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มซึ่งอาจทำโดยการสุ่ม หรือการเลือกให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยสมาชิกที่คละกันในด้านต่าง ๆ เช่นเพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น
 - 7.1.4) หนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้น ๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานอันเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ครูควรจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้อยู่ในลักษณะที่จะต้องพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

7.1.5) จัดสถานที่ให้เหมาะสมในการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กัน
ครูจำเป็น ต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียนหรือสถานที่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานของกลุ่ม

7.1.6) จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำ วิเคราะห์สาระ/งาน/หรือวัสดุที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจัดแบ่งสาระหรืองานนั้นในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนในการช่วยเหลือกลุ่มและพึ่งพากันในการเรียนรู้

7.2) ด้านการสอน ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

7.2.1) อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินการต่าง ๆ รายละเอียดของงานและขั้นตอนในการทำงาน

7.2.2) อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังจะมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดความสำเร็จของงานคืออะไร

7.2.3) อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน ครูควรอธิบายกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัลหรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้

7.2.4) อธิบายถึงวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม

7.2.5) อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อผู้เสนอผลงานการทดสอบการตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

7.2.6) ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงให้ผู้เรียนได้รู้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อตนและพยายามจะแสดงพฤติกรรมนั้น

7.3) ด้านการควบคุมกำกับและการช่วยเหลือกลุ่ม

7.3.1) ดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

7.3.2) สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่า สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในงาน หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของ สมาชิกให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริมและบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม

7.3.3) เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานและการทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

7.3.4) สรุปการเรียนรู้ ครูควรให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น

7.4) ด้านการประเมินผลและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

7.4.1) ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

7.4.2) วิเคราะห์กระบวนการทำงานและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

สยมพร ศรีมุงคุณ (2558) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) แนวคิดของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะแข่งขันกัน ต่างคนต่างเรียนและร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นให้ผู้เรียนช่วยกันในการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวิธีการที่หลากหลายและควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่มเดียว

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) ทำให้ทราบว่าแนวคิดของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะแข่งขันกัน ต่างคนต่างเรียนและร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้โดยมีกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติร่วมกัน และมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพโดยวิธีการที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานกลุ่ม

2.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share)

2.2.1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันได้เรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็น กลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำ งานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความรับผิดชอบกันทั้งในเรื่อง ส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งการเรียน แบบเพื่อนคู่คิดจัดได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2560)

Millis & Cottell (1998, pp.73–74 อ้างใน ชลธิชา ทับทวี) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเรียน การสอนแบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ซึ่งกล่าวถึงเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดว่า ในการเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนแบบคู่คิดนั้น ครูตั้งคำถามที่ต้องใช้ความเข้าใจมักเป็นคำถามแบบการสอบสวนให้นักเรียนคิดหาคำ ตอบด้วยตนเอง จากนั้นให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนร่วมชั้นอีกคนหนึ่ง เพื่ออภิปรายการตอบคำถามเมื่อได้ข้อสรุปนักเรียนยกมือเสนอคำตอบต่อเพื่อนในชั้นเรียนและก่อน ที่ครูจะให้นักเรียนคู่ นั้น เสนอคำตอบควรรอเวลาให้นักเรียนคิดคำตอบให้ได้ก่อน และเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสนในการทอ้งคำตอบกับเพื่อนก่อนที่จะพูดในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารทางวาจาและความมั่นใจ

2.2.1.2 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด

Layman (1981) กล่าวว่าเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 3 ข้อ คือ

1. การคิด นักเรียนมีเวลา 30 วินาที หรือมากกว่า เพื่อที่จะคิดให้ได้คำตอบที่เหมาะสม เวลาที่ใช้นี้รวมถึงการเขียนเพื่อจดบันทึกคำตอบ
2. การจับคู่ หลังจากใช้เวลาคิดให้นักเรียนจับคู่เพื่อแบ่งปันคำตอบและความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน
3. การแบ่งปัน คำตอบของนักเรียนสามารถนำมาแบ่งปันภายในกลุ่มเดียวกันหรือ ทั้งชั้นเรียนในช่วงการอภิปรายเพื่อติดตามผล เทคนิคนี้ให้โอกาสแก่นักเรียนทุกคนที่จะแสดงออกถึง ตนเอง รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคำตอบของตนเอง Levin (2008) กล่าวว่าเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้
4. การคิด ครูกระตุ้นการคิดของนักเรียนโดยป้อนคำถามหรือสังเกตการณ์นักเรียน ควรใช้เวลาคิดสักครู่เพื่อที่จะใช้ความคิดเกี่ยวกับคำถาม

5. การจับคู่ ใช้การจับคู่กันตามที่กำหนดให้ เช่น จับคู่กับเพื่อนที่นั่งใกล้ๆ กันหรือ กับเพื่อนที่นั่งโต๊ะติดกัน นักเรียนแต่ละคู่ร่วมกันพูดคุยเกี่ยวกับคำตอบที่แต่ละคนหามาได้ แล้วเปรียบเทียบ ความรู้ที่ได้มาจากความคิดของแต่ละคนหรือจากบันทึกสั้นๆ ที่แต่ละคนบันทึกมา เพื่อที่จะมาพิจารณาว่า คำตอบของฝ่ายไหนที่คิดว่า เป็นคำตอบที่ดีที่สุด น่าเชื่อถือมากที่สุด และมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์มากที่สุด

6. การแลกเปลี่ยนความรู้ หลังจากให้นักเรียนช่วยกันคิดภายในคู่ของตนเอง ครูจะเรียกนักเรียนแต่ละคู่ให้มาแลกเปลี่ยนความคิดในคู่ของตนกับนักเรียนทั้งห้องเรียน

ขจรศักดิ์ หลักแก้ว (2552) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ แบบคละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 2-4 คน

ขั้นที่ 2 ครูตั้งประเด็นสั้น ๆ หรือโจทย์คำถาม

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองสัก 1-2 นาที

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนแลกเปลี่ยนความคิด ผลัดกันเล่าความคิดหรือคำตอบของตนให้เพื่อนฟังจนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกัน

ขั้นที่ 5 ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งสามารถอธิบายคำตอบให้เพื่อนฟังทั้งชั้นได้หรือครูสุ่มบางคู่มารายงานหน้าชั้นเรียน จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ โดยในการสร้างรูปแบบการสอนครั้งนี้ โดยจัดการเรียนรู้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูแนะนำทักษะในการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดบอกจุดประสงค์ ของบทเรียน แบ่งบทบาทหน้าที่สมาชิก และบอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่หลังจากนั้นครูตั้งประเด็นของปัญหาหรือเสนอสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนแต่ละคนจะต้องคิดหาคำตอบด้วยตนเองเมื่อได้คำตอบของตนเองแล้วหลังจากนั้นให้นักเรียนนำคำตอบมาอภิปรายปรึกษากับคู่ของตนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สนทนาซักถามอภิปรายเนื้อหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรุป ครูสุ่มบางคู่ออกมาอภิปรายคำตอบหน้าชั้นเรียนโดยครูตรวจดูผลงาน แต่ละคู่ที่ส่งไปโดยขณะที่ฟังผู้นำเสนอแล้วนักเรียนในห้องสามารถแสดงความคิดเห็นได้หรือเสนอคำตอบของตนเองได้ ซึ่งมีครูคอยให้ความช่วยเหลือและเสนอแนะ อธิบายเพิ่มเติมจนได้ข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นประเมินผล วัดจากพฤติกรรมของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม ความถูกต้อง ของใบงานหรือผลงาน การตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

2.2.1.3 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด Layman (1981) ได้สรุปประโยชน์ของเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่นำไปใช้ได้เร็ว
2. เป็นเทคนิคที่ไม่ต้องใช้เวลาเตรียมการมาก
3. การโต้ตอบภายในตัวบุคคลกระตุ้นให้นักเรียนเป็นจำนวนมากมีความสนใจอย่าง แท้จริงอยู่ในด้านความรู้
4. ครูสามารถตั้งคำถามได้หลายแบบและหลายระดับ
5. ทำให้รวมความสนใจของนักเรียนทั้งชั้นเรียน และทำให้นักเรียนที่ไม่กล้าแสดง ออกสามารถตอบคำถามได้โดยไม่ต้องลุกขึ้นต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้นเรียน
6. ครูสามารถเข้าใจนักเรียนด้วยการฟังนักเรียนกลุ่มต่างๆ ระหว่างการทำกิจกรรม และจากการรวบรวมคำตอบในตอนท้ายชั่วโมงเรียน
7. ครูสามารถทำกิจกรรมที่ใช้หลักแบบเพื่อนคู่คิดได้หนึ่งครั้งหรือหลายๆ ครั้ง ใน ระยะเวลา 1 คาบเรียน

2.2.2 การจัดการกิจกรรมแบบกลุ่มสัมพันธ์ Walk Rally (WR)

2.2.2.1 ความเป็นมาของกิจกรรม WR

การจัดการกิจกรรม WR กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในสังคมยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตามสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรโดยทั่วไปเพราะกิจกรรม WR จะเกิดความสนุกสนาน สร้างสรรค์ความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ และลดปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งเป็นกิจกรรม เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของกิจกรรม WR ไว้ดังนี้

วิยะดา วรณานันท์ (2552) ได้กล่าวถึง การบริหารงานเป็นทีมด้วยกิจกรรม WR ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้เริ่มพัฒนาขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น ผู้คิดค้นคือ นายชิเกรุ โคบายาชิ ซึ่งเป็นผู้จัดการบริษัท โซนี่ ได้ประสบปัญหาขาดทุนเป็นอย่างมากถึงขั้นล้มละลาย บริษัทแม่จึงได้ส่งนายชิเกรุ โคบายาชิ เข้าไปบริหารงาน โดยมีตำแหน่งเป็นผู้จัดการโรงงาน นายชิเกรุ โคบายาชิ ได้ศึกษา หลักการบริหารงานต่างๆ โดยดึงเอาส่วนดีของบริษัทต่างๆ มาประยุกต์ใช้ และพบว่าอุปสรรคในการบริหารงานให้ดีขึ้นก็คือคน จึงคิดหาวิธีในการบริหารคน โดยใช้วิธีการบริหารงานเป็นทีม WR ซึ่งรูปแบบเหมือนการแข่งขัน ต่างกันตรงที่ใช้เท้าแทนรถในการแข่งขัน WR โดยเริ่มจากจุดเริ่มต้นที่กำหนด จากนั้นเดินไปตามทางที่ขรุขระ ภูเขา แล้วจึงกลับสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน รู้จักการจัดการที่ดี ฝึกให้คิดในการทำงานพื้นฐานแห่งความเป็นจริง ด้วยการปฏิบัติและรู้ได้ด้วยตนเอง หลังจากใช้วิธีการแบบนี้มาระยะหนึ่ง ปรากฏว่า

โรงงานเจริญรุ่งเรือง จนทำกำไรได้มากมาย นายชิเกรุ โคบายาชิ จึงออกจากบริษัทโซนี่ มาตั้งโรงเรียนสอนเรื่อง Team Management ขึ้น และสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ WR ซึ่งเป็นหัวใจในการเรียนเรื่อง Team Management เพื่อให้ผู้ที่เข้าเรียนรู้ด้วยได้ค้นพบตนเอง

2.2.2.2 ความหมายของกิจกรรม WR

สถาบันวอล์คแรลลี่ (2552) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมวอล์คแรลลี่ว่าตามความจริงแล้ว วอล์คแรลลี่ เป็นกิจกรรมการแข่งขัน ซึ่งนำความคิดมาจากการแข่งรถในต่างประเทศ แต่ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการแข่งขันวอล์คแรลลี่ แต่จะมองในรูปแบบของการจัดกิจกรรม ซึ่งนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในหน่วยงาน โดยการอิงจากรูปแบบของการแข่งรถ โดยใช้คนแทนรถซึ่งเป็นความหมายที่นำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรเพื่อจะศึกษาพฤติกรรมของบุคคลและปรับปรุงพฤติกรรมนั้นๆ ให้เหมาะสมและดีขึ้นกิจกรรม วอล์คแรลลี่ (หลักสูตรการสัมมนาและกิจกรรมวอล์คแรลลี่, 2561) ได้ให้ความหมายของ วอล์คแรลลี่ ว่าเป็นกิจกรรมกลุ่มที่กระทำควบคู่ไปกับการประชุมเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาบุคลากรและองค์กร ให้เหมาะสมกับบุคลากร วัฒนธรรมองค์กร และ สภาพเศรษฐกิจสังคม ในภาวะการแข่งขันอย่างสูงในเชิงธุรกิจ ในยุคปัจจุบันโดยเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาศัย ทักษะ และศักยภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน หรือการสร้างผลงาน ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับของตลาดหรือกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ดียิ่งๆ ขึ้น ซึ่งสามารถสร้างประโยชน์ต่อองค์กรทำให้พนักงานมี ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ลักษณะของกิจกรรมวอล์คแรลลี่ แบ่งกว้างๆ ได้ 2 ลักษณะ คือ แบบกึ่งวิชาการ และแบบสันตนาการ ทั้งสองแบบจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการสื่อสารสองทาง มีมุมมองและวิสัยทัศน์ที่แตกต่างออกไป และ ผสมผสานความ สนุกสนาน ตื่นเต้น ทำทาย ความสามัคคี และสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วยกิจกรรม ทดสอบทักษะ ไหวพริบ และสมรรถภาพทางร่างกายเข้าไว้ด้วยกัน

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2554) ได้กล่าวว่า วอล์คแรลลี่ เป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงซึ่งไม่มีใครสอนประสบการณ์นั้นให้ได้แต่ประสบการณ์ตรงต้องเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ทดลอง หรือการลองผิดลองถูก หรือที่เรียกว่า "Learning by Doing" ผู้ที่เขาเข้ารับการฝึกอบรมจะได้ลงมือทำกิจกรรมและสามารถเรียนรู้จากสิ่งที่ปรากฏในกรณีต่างๆ โดยแท้จริงแล้วธรรมชาติของมนุษย์แล้วนั้น มีความแตกต่างกันโดยนัยสำคัญ และในบางครั้งความแตกต่างหรือความขัดแย้งก็ย่อมทำให้เกิดอะไรขึ้นใหม่ๆ เช่น เกิดทฤษฎีใหม่ แนวทางปฏิบัติใหม่ และในทางกลับกันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นที่ลดลง ล้วนก่อให้เกิดปัญหา เช่น คนในองค์กรขาดความสามัคคีกัน ขาดการประสานงานที่ดี ขาดประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดการเป็นผู้นำที่ดี และผู้ตามที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ที่กล่าวมาแล้ว หากมีการฝึกอบรมในห้องเรียนปกติก็คงไม่ได้ผลเท่าที่ควร เหตุเพราะเขาเหล่านั้นต้องได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดพลังที่มอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

จากความหมายของคำว่า “วอล์คแรลลี่” ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมวอล์คแรลลี่เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการสร้างความคุ้นเคยเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ ความสามัคคี การทำงานเป็นทีม ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ เรื่องของการใช้พลังงาน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจร่วมกิจกรรมตลอดหลักสูตร ซึ่งกิจกรรมจะเน้นที่ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ รักษาโลกการดำเนินกิจกรรมวอล์คแรลลี่เป็นการกระตุ้นแง่คิดดีๆ ที่นอกเหนือจากความสนุกสนาน

2.2.2.3 ความสำคัญของกิจกรรม Walk Rally

สถาบันพัฒนาบุคลากร R.I.T. (Rich Inter Training) (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมวอล์คแรลลี่ ว่า เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความรัก ความผูกพันในองค์กร ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากรในองค์กรโดยเฉพาะ การสร้างสายสัมพันธ์เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทำให้มีการปรับเปลี่ยนมุมมองก้าวไปสู่ความสำเร็จ ลดความขัดแย้ง สร้างความสามัคคี ทำให้ก้าวสู่จุดหมายที่วางไว้

สถาบันวอล์คแรลลี่ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรม WR เป็นกิจกรรมที่สำคัญ เนื่องจากการจัดกิจกรรม WR เป็นรูปแบบที่ไม่ใช่การบรรยายเพียงอย่างเดียวมีการนำเอาเอา เกม กิจกรรมต่างๆ มาใช้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมในสถานที่ซึ่งค่อนข้างจะเป็นสถานที่ที่กว้าง และต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ชื่นชมกับธรรมชาติ การที่นำการฝึกอบรมมาเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

2.2.2.4 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม WR

สถาบันวอล์คแรลลี่ (2552) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมวอล์คแรลลี่ ดังนี้

1. เพื่อให้มีความคิด มีความรู้สึกที่ดีต่อหน่วยงาน
2. เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน
3. เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของพนักงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างถูกต้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม WR สรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อฝึกเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์
2. เพื่อการสร้างทีมงาน การทำงานเป็นทีม
3. เพื่อคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจร่วมกัน
4. เพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน
5. เพื่อการวางแผนจัดลำดับงานและรู้จักการจัดการที่ดี
6. เพื่อพัฒนาความคิดเริ่มสร้างสรรค์
7. เพื่อฝึกความเชื่อมั่น ความกล้าแสดงออก

8. เพื่อฝึกให้มีความคิดในการทำงานพื้นฐานแห่งความเป็นจริงด้วยการปฏิบัติและรู้ได้ด้วยตนเอง

2.2.2.5 ขั้นตอนการทำกิจกรรม WR

สมชาติ กิจยรรยง (2545, น. 40-45) กล่าวถึง ลักษณะและองค์ประกอบของกิจกรรม WR ดังนี้

ขั้นเตรียมกิจกรรม ก่อนลงมือทำกิจกรรมผู้สอนจะต้องเตรียมการล่วงหน้า ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ให้มีสมาชิกกลุ่มละประมาณ 7-12 คน ตามหลักกระบวนการกลุ่มทั่วไป โดยกำหนดเป็นหมายเลขกลุ่ม สัญลักษณ์กลุ่ม หรือให้ตั้งชื่อกลุ่ม

2. การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม ควรเป็นกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้มีจุดมุ่งหมาย ให้รู้จักหลักและเงื่อนไขของการทำงานกลุ่ม ณ สถานที่หรือฐานการเรียนรู้ โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม ดังนี้

2.1 จำนวนกลุ่ม ถ้ามีผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 4 กลุ่ม ก็จัดกิจกรรม 4 กิจกรรม

2.2 บรรยากาศของการทำกิจกรรมต้องเหมาะสมกับเพศวัยของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนวัยเด็กเล็ก กิจกรรมที่จัดจะต้องไม่เสียงหรือโลดโผนจนเป็นอันตราย

2.3 เวลาและความพร้อมในการเตรียมของผู้สอน วิทยากร หรือผู้นำกิจกรรม เพราะบางกิจกรรมต้องเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ที่ต้องใช้เวลาและความประณีต

2.4 ความคิดรวบยอดเฉพาะที่ต้องการให้มีการมีการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมประจำฐาน เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ความรู้การวางแผนการประสานงาน ความเป็นผู้นำ ความสามัคคี การเสียสละ หรือการแก้ปัญหา เป็นต้น

2.5 ความรู้ความสามารถในการสอน การสรุปความคิดรวบยอดของผู้ช่วยสอน หรือผู้ช่วยวิทยากร เนื่องจากในการทำกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้ วิทยากรหรือผู้นำกิจกรรมจำเป็นต้องมีผู้ช่วยวิทยากรประจำฐานต่างๆ เพื่อช่วยกระตุ้นหรือสรุปความคิดรวบยอดการเรียนรู้ขึ้นเบื้องต้น

3. การเตรียมเวลาและผังคุมเวลา เวลาทั้งหมดที่ใช้ในการทำกิจกรรมฐานการเรียนรู้จะสัมพันธ์กับจำนวนกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรม และจำนวนกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้ เนื่องจากการทำกิจกรรมจะต้องมีการหมุนเวียนไปตามฐานการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมผู้สอนจะต้องกำหนดให้อยู่ในช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมผู้สอนจะต้องกำหนดให้อยู่ในช่วงเวลาเดียวกันอย่างต่อเนื่อง เช่น ในห้องเรียนมีผู้เรียน 40 คน ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 10 คน

มีเวลาเรียน 50 นาที ผู้สอนจัดเตรียมกิจกรรม 4 ฐานการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องคำนวณและจัดทำผังควบคุมเวลา เพื่อประสานกับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและช่วยวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ขึ้นทำกิจกรรม เมื่อถึงเวลาทำกิจกรรม ผู้สอนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ผู้สอนตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์และฐานเรียนรู้
- 3.2 ประชุมผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด แล้วอธิบายแผนผังสถานที่และที่ตั้งฐานการเรียนรู้ทิศทางการหมุนเวียนหรือย้ายไปตามฐานและผังการควบคุมเวลา
- 3.3 ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากฐานการเรียนรู้เริ่มแรกของกลุ่ม
- 3.4 ปล่อกกลุ่มไปตามฐานการเรียนรู้เริ่มแรก
- 3.5 เมื่อเวลากลุ่มต่างๆ จะลงมือทำกิจกรรมแต่ละฐานและหมุนเวียน/ย้ายฐานไปตามทิศทางและตามผังควบคุมเวลา
- 3.6 เมื่อปฏิบัติกิจกรรมจบสิ้นทุกฐานผู้ร่วมกิจกรรมจะเข้าชั้นหรือประชุมร่วมกันโดยผู้สอนหรือผู้ดำเนินการ ดังนี้
 - 3.6.1 ให้แต่ละกลุ่มสรุปผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากฐานการเรียนรู้
 - 3.6.2 ผู้สอนหรือวิทยากรสรุปความคิดรวบยอดตามแผนที่ได้เตรียมไว้

วิยะดา วรรณานันท์ (2552) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมวอล์คแรลลี่ ไว้ตามขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนด Campus Leader ซึ่งเปรียบเทียบกับเสมือนผู้จัดการโรงงาน คอยควบคุมวิธีทำวอล์คแรลลี่
- ขั้นตอนที่ 2 กำหนดให้มี Unit Leader และ Team Leader โดย Unit Leader มีหน้าที่รับนโยบายจาก Campus Leader และนโยบาย มาถ่ายทอดให้กับ Team Leader ซึ่งอาจมีถึง 4 ทีมว่าจะให้เขาทำอะไรและคอยควบคุม Team Leader ด้วย
- ขั้นตอนที่ 3 หาจุดมุ่งหมายในการทำงานวอล์คแรลลี่ โดยการระดมความคิด ร่วมกันหาปัญหา สาเหตุและการแก้ไข
- ขั้นตอนที่ 4 เมื่อได้จุดมุ่งหมายแล้จึงให้ Walk Rally Staff ไปทำแผนที่รวมโดยมีขั้นตอนในการทำ ดังนี้
 1. ผู้ทำแผนที่รวมคือ Walk Rally Staff จะเป็นผู้ไปสำรวจสถานที่ โดยสถานที่จะต้องมีถนนชัดเจน ง่ายต่อการทำแผนที่ มีที่พักและอาหาร
 2. จะต้องทำแผนที่คร่าวๆ ก่อนกำหนดเส้นทางในแผนที่ กำหนดจุดลงเวลาซึ่งเรียกว่าจุด Check Point

3. วัดระยะทาง ตำแหน่งวัสดุ ถ่ายภาพวัสดุ และเครื่องหมายที่จำเป็น
4. เขียนแผนที่รวม
5. กำหนดระยะทางและความเร็วของการใช้เวลาเดินในแต่ละช่วง
6. ตรวจสอบซ้ำให้แน่ใจว่าแผนที่ที่สร้างขึ้นมาถูกต้องและต้องให้ Walk

Rally Staff เดินดูก่อน

7. แก้ไขแผนที่ให้ถูกต้องและทดลองเดินครั้งที่ 2
8. แก้ไขแผนที่เป็นครั้งสุดท้าย

ศักดิ์พันธ์ ตันวิมลรัตน์ (2553) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดเกมหรือกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์หรือกิจกรรม WR โดยสรุปมีลำดับ ดังนี้

1. บอกชื่อเกมหรือกิจกรรม
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
3. อธิบายรายละเอียดของกิจกรรม วิธีการเล่น กติกา
4. เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ซักถามข้อสงสัยเพื่อความเข้าใจที่

ตรงกันในเรื่องรายละเอียดและกติกาของกิจกรรม

5. ในการแบ่งกลุ่มกิจกรรมควรแบ่งกลุ่มโดยใช้หลักการง่ายๆ เช่น แบ่งตามวิธีการนับหากต้องการให้มีกลุ่มก็กลุ่มก็นับตามจำนวนที่ต้องการ การแบ่งกลุ่มตามเพศ อายุ หรือตามความสนใจ โดยในการแบ่งกลุ่มควรยึดหลัก ความทั่วถึง เท่าเทียมเป็นธรรม และมีความรวดเร็ว

6. แจกวัสดุ/อุปกรณ์ หากกิจกรรมนั้นต้องใช้อุปกรณ์
7. ให้สัญญาณลงมือทำกิจกรรม

8. ขั้นการทำกิจกรรม ผู้จัดกิจกรรมต้องคอยดูแล ให้ผู้ทำกิจกรรมทำตามกฎ กติกา และวิธีการทำกิจกรรม รวมทั้งจับเวลาในการทำกิจกรรม

9. ขั้นสรุปผลกิจกรรม เป็นขั้นตอนหลังจบกิจกรรมนั้นๆ โดยอาจสรุปผลของการจัด เช่น ผลการแพ้ชนะ คะแนนของแต่ละคน แต่ละกลุ่ม หรือเฉลยสิ่งที่ถูกต้อง เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรม WR สรุปได้

ดังนี้

1. ขั้นเตรียมกิจกรรม ได้แก่

1.1 การแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีสมาชิกในกลุ่มละประมาณ 7-12 คน ตามหลักกระบวนการกลุ่มทั่วไป หรืออาจขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

1.2 การเลือกกิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมพัฒนาขั้นเพื่อให้มีจุดมุ่งหมายให้รู้จักหลักและเงื่อนไขของการทำงานกลุ่ม

2. ขั้นตอนการดำเนินงานจัดกิจกรรม มีดังนี้

- 2.1 ผู้จัดกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมอธิบายรายละเอียดของกิจกรรม วิธีการเล่น กฎ กติกา ต่างๆ ให้ผู้ทำกิจกรรมทราบ
- 2.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามกฎ กติกา
- 2.3 ผู้จัดกิจกรรมคอยดูแลให้ผู้ทำกิจกรรม ทำตามกฎ กติกาของกิจกรรมประจำวัน

2.4 ผู้จัดกิจกรรมต้องควบคุมเวลาในการทำกิจกรรม

3. ชั้นประเมินผลกิจกรรม เมื่อปฏิบัติกิจกรรมจบสิ้นทุกฐานร่วมกิจกรรมจะเข้าชั้นหรือประชุมร่วมกันโดยผู้สอน หรือผู้ดำเนินกิจกรรมดำเนินการดังนี้

- 3.1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มสรุปผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากฐานการเรียนรู้
- 3.2 ผู้จัดกิจกรรมหรือวิทยากรสรุปความคิดรวบยอดตามแผนที่ได้เตรียมไว้

วิยะดา วรรณานันท์ (2552) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม WR ไว้ดังนี้

1. ทำให้เป็นคนช่างสังเกต ละเอียด รอบคอบ
2. เป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถให้กับพนักงาน
3. ทำให้เป็นคนมีเหตุผล รับฟังคำพูดของผู้อื่น
4. ทำให้เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักรักษาเวลา
5. ให้มองเห็นข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง
6. ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการไปขอความจริงจากสถานที่จริง
7. เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ประโยชน์ต่อการทำงาน สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ทำตามกฎ ระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดเพราะกฎมีความสำคัญมากเนื่องจาก WR ทำให้เห็นถึงผลเสียของการฝ่าฝืนกฎอย่างชัดเจน
2. รู้จักร่วมกันทำงานเป็นทีม (รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน ร่วมกันใช้ความคิด รู้จักรับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของกันและกัน รวมทั้งได้รู้จัก การแก้ไขปัญหาาร่วมกันด้วย)
3. รู้จักทำงานตามขั้นตอน
4. งานในโรงงาน Process ทุกแผนก ก่อนทำงานการดู Process แบบดูแผนที่เมื่อทำงานจะได้ไม่ผิดพลาดและละเอียดรอบคอบขึ้น รวมทั้งป้องกันอุบัติเหตุได้ด้วย

5. เป็นการฝึกจัดการและดำเนินงานถ้าการจัดการของ Team leader ไม่รัดกุมจะส่งผลให้ทีมแพ้ได้เปรียบเสมือนกิจการที่มีการจัดการไม่ดีจะส่งผลให้กิจการล้มเหลวได้
6. สามารถนำวิธีการต่างๆในการจัดการบริหารทีมที่ดีของทีมชนะเลิศมาบริหารงานในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ
7. ทำให้รู้ระดับการศึกษา ความคิดเห็น ชีตความสามารถและรู้จักอ่อนของลูกทีมแต่ละคู่และนำมาทำการแก้ไขโดยวิธีการสอน

2.3 การวิจัยปฏิบัติการด้วยวงจร PAOR

แก้วเวียง นานาผล (2555) การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) และวงจรการวิจัยปฏิบัติการรูปแบบ PAOR เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 30 ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นการวิจัยจึงได้รับความสนใจจากสถานศึกษาต่างๆ และแต่ละสถานศึกษาให้ความสำคัญอย่างจริงจัง มีการอบรม มีการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ มากมาย ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาและค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแล้วพบว่า การจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ผลนั้นต้องทำการวิจัยเป็นฐาน (Research-Based) ซึ่งเดิมก็มีการวางแผนมีการปฏิบัติลงมือทำ มีการตรวจสอบ และการปรับปรุงอยู่แล้ว แต่ก็ต้องทำการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอ การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วงจร PAOR ซึ่งมีหลายหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน ได้พยายามใช้วงจรนี้ทำการวิจัยปฏิบัติการในสถานศึกษา แต่ก็ขอเสนอแนวทางที่สามารถดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามปกติ โดยไม่แปลกแยกจากการทำงานหรือเพิ่มภาระงานให้หนักมากขึ้นแต่อย่างใด ไม่ต้องไปทดลองใช้ หรือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากที่อื่นแต่อย่างใด

2.3.1 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ

แก้วเวียง นานาผล (2555) การวิจัยปฏิบัติการด้วยวงจร PAOR หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันปฏิบัติและพัฒนางานอย่างมีระบบเพื่อแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้นเป็นการวิจัยเพื่อนำผลมาใช้แก้ปัญหาอย่างริบด่วนหรือปัจจุบันทันที ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่บุคคลหลายฝ่ายคาดหวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จโดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้การตระหนักถึงเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น

2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากพัฒนาตนเองด้วยวิชาชีพ
4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการ วิจัยในที่ทำงานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา
5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัยทำให้กระบวนการ วิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดการยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ
6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล
7. ทำให้ครูเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

2.3.2 จุดมุ่งหมายและลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ

แก้วเวียง นานาผล (2555) จุดมุ่งหมายของการวิจัยปฏิบัติการด้วยวงจร PAOR เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เห็นว่าดี เหมาะสมตามความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัยมาดำเนินการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงว่าใช้ได้หรือไม่ ประเมินดูความเหมาะสมในความเป็นจริง ควบคุมแนวทางปฏิบัติการแล้วนำผลมาปรับปรุงใหม่จนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจนำไปใช้เผยแพร่ได้ การวิจัยชนิดนี้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การดำเนินงานเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นทำให้รูปแบบการวิจัยยืดหยุ่นได้ การวิจัยปฏิบัติการจึงมีความมุ่งหมายเพื่อ

1. แสวงหาแนวทางและเทคนิควิธีการในการบริหารจัดการตามภารกิจของโรงเรียน
2. แสวงหาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน
3. ทำให้การเรียนรู้ที่มีหลักการและเหตุผลด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เก่ง ดี และมีความสุข

2.3.3 ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ

2.3.3.1 มุ่งแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ในชีวิตประจำวันของครูผู้วิจัย ซึ่งจะพบว่า ในการปฏิบัติงานมักพบปัญหาอุปสรรคต่างๆ คุณครูจะคิดค้นหาวิธีการแก้ปัญหาแล้วนำมาลองปฏิบัติ ศึกษาผลที่เกิดขึ้นว่าสามารถแก้ปัญหานั้นได้หรือไม่แก้ได้มากน้อยเพียงใดถึงระดับที่ต้องการหรือไม่ มีเงื่อนไขอะไรบ้างที่เกี่ยวข้อง กรณีที่ยังไม่บรรลุตามที่มุ่งหวังไว้จะอย่างไรลองปรับปรุงในส่วนที่ไม่ค่อยได้ผลเพิ่มวิธีการเทคนิคต่างๆ แล้วลองนำไปปฏิบัติใหม่ตรวจสอบดูผล ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้คือตัวอย่าง ของวิจัยปฏิบัติการ

2.3.3.2 มีการลงมือปฏิบัติหรือกระทำ ปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งอาจสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตามที่วางแผนไว้ ซึ่งจะยุติการศึกษาเรื่องนี้หรืออาจต้องทำการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนพบแนวทางที่ดีตามที่มุ่งหวังไว้ก็ได้

2.3.3.3 ผู้วิจัยอาจทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของตนเองด้วยตนเองคนเดียวหรือทำการวิจัยร่วมกับ (Participatory) หลายคนก็ได้ เช่น ร่วมกับครูคนอื่นๆ ผู้ปกครอง นักเรียน เป็นต้น

2.3.3.4 เน้นการวิจัยเฉพาะที่ไม่มุ่งการนำผลการวิจัยมาใช้ในการสรุปอ้างอิง หรือสรุปครอบคลุม กล่าวคือ ผู้วิจัยลงมือการเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติงานของตนไม่ได้มุ่งนำไปใช้ในที่อื่นๆ

2.3.3.5 ในการดำเนินการวิจัย ครูผู้วิจัยอาจมีการเปลี่ยนแปลงในจุดมุ่งหมายและวิธีการวิจัยเพื่อให้เกิดความเหมาะสมบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นก็ได้

2.3.4 ขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) วงจร PAOR

การวิจัยปฏิบัติการด้วยวงจร PAOR (2555) ในประเทศออสเตรเลีย Stephen Kemmis และ Robin Mctaggart ได้นำแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุง การจัดการศึกษาของออสเตรเลียจนได้รับการยอมรับและเผยแพร่ไปอย่างกว้างขวางซึ่งความคิดของ Kemmis และ Mctaggart นั้น การวิจัยปฏิบัติการ คือการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันเป็นหมู่คณะ ดังนั้นในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ จึงต้องกำหนดจุดสนใจร่วม (Thematic Concern) ก่อน อันดับแรก เช่น สนใจที่จะพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือเนื้อหาที่จะสอน การพัฒนาระบบงานต่างๆ การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการวิทยาศาสตร์ให้ลึกซึ้ง เป็นต้น เมื่อได้จุดสนใจร่วมกันแล้วก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการ ที่เกี่ยวข้องกันเป็นวงจร คือ

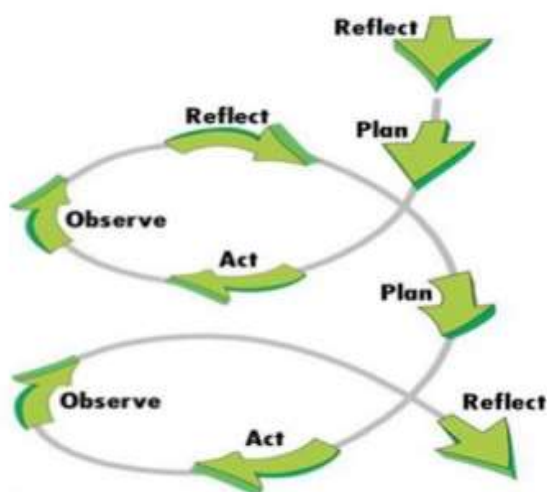
1. การพัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่มีปัญหา ซึ่งเป็นแนวการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างและแนวทาง การวางแผนต้องมีความยืดหยุ่น และต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อแผนที่กำหนดไว้

2. การปฏิบัติตามแผน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้อย่างละเอียด รอบคอบ และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์

3. การสังเกตผลการปฏิบัติ เป็นการบันทึกข้อมูล หลักฐาน หรือร่องรอยต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยอาจใช้วิธีการวัดแบบต่างๆ เข้ามาช่วยซึ่งสารสนเทศจากการสังเกตนี้จะนำไปสู่การสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเข้าใจและถูกต้องทาง

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกระบวนการทบทวนการปฏิบัติจากบันทึกที่ได้จากการสังเกตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐาน การวางแผนในวงจรต่อไป

จากองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่ประกอบด้วยจุดสำคัญ ทั้ง 4 จุด ดังที่กล่าวมา คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ซึ่งมีการเคลื่อนไหวลักษณะ “เกลียวสว่าน” ไปในทั้ง 4 จุด ไม่อยู่นิ่ง และไม่จบลงด้วยตัวเอง

ภาพที่ 2.1 Kemmis and McTaggart.1988

ปรัชญาแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) ในแต่ละวงจรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) เริ่มต้นด้วยสำรวจปัญหาพร้อมกันระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการให้แก้ไขตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหานั้นเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาเกี่ยวข้องกับใคร แนวทางแก้ไขอย่างไร และจะต้องปฏิบัติอย่างไร

2. การปฏิบัติ (Act) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการ โดยการวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันของทีมงาน ประกอบไปด้วยเพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงแผน ฉะนั้นแผนที่กำหนดควรจะมีคามยืดหยุ่นปรับได้

3. การสังเกต (Observe) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือการเก็บข้อมูล เข้าช่วย

4. การสะท้อนผล (Reflect) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำงานวิจัย

ดังนั้น หลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการที่ต้องตระหนักรู้เสมอ คือ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินการวิจัย นั่นคือการวิจัยชนิดนี้ไม่ควรจะทำตามลำพัง และควรใช้วงจรของกระบวนการวิจัยซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนผลเพื่อนำมาปรับปรุงแผนงาน แล้วดำเนินกิจกรรมที่ปรับปรุงใหม่ ซึ่งวงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าว จะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (Spiral) กระทำซ้ำตามวงจนกว่าจะได้ผลการปฏิบัติการตามจุดมุ่งหมาย

2.4 การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ใช้เป็นรูปแบบการฝึกอบรม และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ฝึกฝน เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้กับบุคลากรในหน่วยงานทั้งทางด้านทักษะ วิชาการ สำหรับความหมายของการฝึกอบรมนั้นมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

2.4.1 ความหมายของการฝึกอบรม

ชาญ สวัสดิ์สาตี (2550, น.11) กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าในบรรดาปัจจัยทางการบริหารทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ฯลฯ “คน” นับว่าเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรอื่นๆ แล้วจะเห็นได้ว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญและทรงคุณค่ามากกว่าทรัพยากรอื่นๆ ทั้งหมด กล่าว คือ ทรัพยากรอื่นๆ เมื่อใช้ไปแล้วย่อมมีการเสื่อมสลาย สึกหรอหรือหมดไปในที่สุดแต่คนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้เพิ่มคุณค่าได้และสามารถนำกลับมาใช้ได้อยู่เสมอๆ อีกทั้งจะยังมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะ “คน” จะมีการสะสมความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน หรือพัฒนางานให้ดีขึ้นได้ โดย “คน” สามารถบันดลเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับองค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ก็ได้ จะทำให้องค์กรหรือหน่วยงานนั้นเจริญก้าวหน้าหรือล้มหลังก็ได้และจะทำให้การดำเนินการต่างๆ ในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ได้ ดังนั้น องค์กรหรือหน่วยงานที่มุ่งหวัง

วิจิตร อวระกุล (2540, น.15) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มความรู้ ความ ชำนาญ และความสามารถของบุคคลหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการพัฒนาบุคคลหรืออาจกล่าวได้ว่า การฝึกอบรมก็คือกระบวนการที่จะส่งเสริมสมรรถภาพบุคคล ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลโดยตรงไปยังผลงานของสถาบัน สังคม ประชาชน

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการขององค์กรในอันที่จะพัฒนาบุคคล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติมีทักษะ ความชำนาญประสบการณ์ที่เหมาะสม หรือทำให้สามารถทำงานได้ดี ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร และมีมาตรฐาน เป็นการดำเนินการต่อเนื่อง เป็นภาระที่ไม่มีสิ้นสุด เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาขององค์กรในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการทำงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.4.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาเพิ่มพูนและพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้เหตุผลที่ต้องมีการฝึกอบรมไว้ดังนี้

ชาญ สวัสดิ์สาลี (2550, น.6) กล่าวว่าไม่มีสถาบันการศึกษาใดที่สามารถสอนและผลิตนักศึกษาให้สามารถเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ได้ทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมบุคคลที่เพิ่งเข้าทำงานใหม่ๆ และไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานนั้นมาก่อนเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน แนวทางปฏิบัติและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยงานนั้นเมื่อการฝึกอบรม เป็นวิธีการพัฒนาบุคคลอย่างหนึ่งที่จะ ช่วยให้คนมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น การฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากของทุกหน่วยงาน ในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการแข่งขันสูงมาก โดยสาเหตุที่ต้องมีการฝึกอบรมและประโยชน์ของการฝึกอบรมอาจประมวลได้ ดังนี้

1. การฝึกอบรมช่วยให้บุคคลต่างๆ ในหน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนหรือ วิธีการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่ได้อย่างถูกต้อง
2. การฝึกอบรมช่วยพัฒนาบุคลากร ปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้สูงขึ้น ให้ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ รวมถึงแนวคิดหรือวิทยาการใหม่ๆ อันทันสมัย เพื่อให้ก้าวทัน ต่อความเจริญก้าวหน้า และทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น
3. การฝึกอบรมช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้ เพิ่มเติมประสบการณ์ ทำให้บุคคลเหมาะสมกับงานยิ่งขึ้น
4. การฝึกอบรมช่วยเพิ่มผลผลิต หน่วยงานจะได้ผลงานมากขึ้นเพราะผู้ปฏิบัติงานทำงานได้มาตรฐาน
5. การฝึกอบรมช่วยปรับปรุงหรือเพิ่มพูนคุณภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้ดีขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำงานได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ และตามความต้องการของหน่วยงาน

6. การฝึกอบรมให้บุคคลได้มีโอกาสพัฒนาท่าที และบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่

7. การฝึกอบรมเป็นการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีพ เพื่อประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเอง จึงเป็นการจูงใจอย่างหนึ่ง

8. การฝึกอบรมช่วยสร้างสัมพันธ์ และความสามัคคีกลมเกลียวกันในการทำงาน ช่วยในการติดต่อประสานงาน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างผู้เข้ารับการอบรม และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยเดียวกัน

9. การฝึกอบรมช่วยลดเวลาในการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานต่างๆ ให้น้อยลง

10. การฝึกอบรมช่วยลดการบังคับบัญชาให้น้อยลง ลดเวลาในการตรวจสอบแก้ไขงานให้น้อยลง และช่วยแบ่งภาระการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาได้มากขึ้น เพราะผู้ผ่านการฝึกอบรมจะปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

11) การฝึกอบรมช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพการงานของผู้เข้ารับการอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมบางหลักสูตรที่กำหนดเงื่อนไขในการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

12) การฝึกอบรมลดความสิ้นเปลืองและประหยัดรายจ่ายได้มากเพราะการฝึกอบรมจะจัดขึ้นในช่วงเวลาอันสั้นแต่สามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระรวมทั้งขั้นตอนวิธีการต่างๆ มาก

13) การฝึกอบรมช่วยให้บุคคลต่างๆ ในหน่วยงาน มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

14) การฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานช่วยลด อุบัติเหตุและความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องจักร เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ต่างๆ

15) การฝึกอบรมช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานในหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และถือเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างหนึ่งด้วย

16) การฝึกอบรมช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร รวมถึงต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานได้

17) การฝึกอบรมช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในหน่วยงานให้สอดคล้องและ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานนั้นๆ ด้วย ช่วยสร้างสัมพันธ์ และความสามัคคีกลมเกลียวกันในการทำงาน

2.4.3 ประเภทของการฝึกอบรม

วิจิตร อวากุล (2550, น. 83-87) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมไว้หลายประเภท ดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนทำงาน (Pre-Service Training or Pre-Entry Training) กล่าว คือ ในการศึกษาความรู้พื้นฐานในโรงเรียน มหาวิทยาลัยซึ่งได้การศึกษาจัดหลักสูตรให้สนองความต้องการของตลาด เช่น แพทย์ วิศวกร นักบิน นักเคมี เศรษฐกร ฯลฯ การศึกษาประเภทนี้ ไม่ได้สอนให้นักศึกษาจบออกมา เพื่อทำงานหรือบริการประชาชนโดยตรงแต่สอนเน้นหนักไปในเชิงวิชาการ ทฤษฎีหลักการเทคนิค ส่วนการทำงานวิธีปฏิบัติดำเนินงานในโรงงาน สถาบันในชีวิตจริงนั้นเป็นหน้าที่ของหน่วยงานและนักศึกษาต้องไปฝึกปฏิบัติหาประสบการณ์ เอาเองอย่างไรก็ตามการสอบคัดเลือกผู้เข้าทำงานในหน่วยงานมักสอบได้เฉพาะเนื้อหาวิชาการที่เรียนมาจากมหาวิทยาลัยแต่วิธีการทำงานอื่นมักสอบไม่ใคร่ได้ตัวนักเรียนเองก็ไม่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาในวิทยาลัยหรือ มหาวิทยาลัย ในระยะก่อนการทำงานจึงเป็นการศึกษาในเนื้อหาวิชาการอย่างกว้างๆ ทั่วๆ ไปการอบรมนี้เรียกว่า การอบรมก่อนการทำงาน (Pre-Service Training)

2. การอบรมปฐมนิเทศ (Orientation) กล่าวคือ การอบรมปฐมนิเทศเป็นการอบรมให้แก่บุคคลที่เข้ามาทำงานใหม่ที่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานในระยะแรก ยังไม่รู้อะไรเกี่ยวกับหน่วยงาน เป็นการแนะนำให้พนักงานที่บรรจุใหม่ได้ทราบเกี่ยวกับ นโยบาย วัตถุประสงค์ ประวัติ กฎระเบียบ ความเป็นมาของหน่วยงาน ผู้บริหาร โครงสร้าง การทำงาน สภาพการจ้าง เป็นการขจัดข้อสงสัยต่างๆ ความลังเลของผู้ปฏิบัติงานใหม่นอกจากนั้นการปฐมนิเทศยังจะช่วยให้พนักงานใหม่ ได้รู้จักคุ้นกับหน่วยงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันดีขึ้น การปฐมนิเทศจะทำให้พนักงานใหม่รู้เรื่องราวความเป็นไปขององค์การด้วยความรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้น เป็นการหล่อหลอมทัศนคติที่ถูกต้องของหน่วยงาน

3. การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Induction Training) กล่าวคือ พนักงานที่เข้ารับการ ฝึกก่อนเข้าประจำการ (Pre-Service Training) จากโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยจากคณะ สาขาวิชาต่างๆ เป็นการได้รับความรู้พื้นฐานเป็นหลัก หรือทฤษฎีที่ใช้กับงานกว้างๆ หลายอย่างเช่น ผู้ที่จบทางวิทยาศาสตร์ (เคมี) ผู้ที่จะใช้วิชาเคมีทำงานในโรงงานน้ำอัดลม กับผู้ที่จบเคมีที่จะไปทำงานกับโรงงานผงซักฟอก หรือผู้ที่จบเคมีทำงานกับโรงงานปุ๋ย จะได้ไม่เสียเวลาศึกษาด้วยตนเอง เกิดการผิดพลาดและไม่ค่อยได้ผล ย่อมต้องรับการอบรมก่อนการเข้าทำงาน ที่แตกต่างกันฉะนั้น พนักงานที่แม้ จะได้ศึกษาทางวิชาการแขนงต่างๆ มาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยแล้ว ก่อนให้ปฏิบัติงานต้องมีการ อบรมก่อนส่งตัวเข้าทำงาน หรือส่งตัวลงปฏิบัติงานในท้องที่เฉพาะเรื่องเฉพาะแห่งไปเช่นนี้ เรียกว่า การอบรมก่อนเข้าทำงานก่อนดำรงตำแหน่ง เช่น ก่อนไปดำรงตำแหน่งผู้จัดการ ก่อนไปดำรง ตำแหน่งนายอำเภอ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานมีความรู้ในเรื่องของงาน ลักษณะของงาน วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ เป็นการอบรมพนักงานที่เข้ามาใหม่ หรือผู้ได้รับมอบหมายให้ไป

ปฏิบัติงานที่หน่วยใหม่ เพื่อให้พนักงานมีความรู้ในเรื่องหรืองานที่จะต้องไปปฏิบัติในขั้นต้น จะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งเสียเวลาสิ้นเปลือง และอาจเกิดผลเสียหายแก่งานด้วย

4. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการหรือประจำการ (In-Service Training, On-The - Job Training) กล่าวคือ การจัดการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงานในหน้าที่ที่ตนทำให้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่บุคคลยังดำรงตำแหน่งอยู่ ไม่ต้องลาออกไปเรียน ไม่ก่อให้เกิดการเสียหายแก่งานของหน่วยงานนั้นในขณะที่รับการฝึกอบรม โดยหน่วยงานหรือทางราชการจัดขึ้นเอง เช่นการอบรมพัฒนาระยะสั้น การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่หน่วยงาน ต่างๆ จัดขึ้นเป็นครั้งคราว เหล่านี้จัดว่าเป็นการฝึกอบรม หรือการพัฒนาบุคคลระหว่างการปฏิบัติการทั้งสิ้น นอกจากนี้การเรียนทางไปรษณีย์ การซื้อตำรามาอ่านศึกษาด้วยตนเอง ได้สนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิ ก็จัดว่าเป็นการฝึกอบรมระหว่างประจำการด้วย เป็นการเติมความรู้ เพิ่มความรู้ใหม่ ให้กับผู้ที่กำลังปฏิบัติงาน การฝึกอบรมระหว่างประจำการสามารถทำได้ทุกระดับและทุกวิชาที่มีความ จำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งมีวิธีการฝึกอบรมหลายวิธีที่สามารถใช้ให้เหมาะสมกับระดับประเภทของ วิชาและบุคคลที่เข้าฝึกอบรม

5. การฝึกอบรมเฉพาะเรื่องเฉพาะสาขาวิชา (Specific Training) กล่าว คือ เป็นการอบรมเทคนิค ปลีกย่อย เป็นรายละเอียดเฉพาะเรื่อง เช่นการ อบรมเทคนิค การตรวจการติดเชื้อในรัง ไข่ การตรวจตัวอ่อน การปรับโมดูล ฯลฯ ซึ่งเป็นการอบรมรายละเอียดเฉพาะเรื่องที่ จัดทำเป็นพิเศษ ของหน่วยงาน เพื่อเสริมงานหลักให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

6. การอบรมพิเศษ (Special Training) กล่าวคือ เป็นการอบรมรายการพิเศษที่ นอกเหนือไปจากการอบรมหลักขององค์การทั้ง 5 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น เช่น การอบรมอาสาสมัคร บรรเทาสาธารณภัย อบรมลูกเสือชาวบ้าน อบรมอาสาชาติ อบรมหน่วย บรรเทาทุกข์ การอบรมเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม หรือการอบรมให้บริการแก่คน ภายนอกหน่วยงาน เป็นการร่วมมือใน การจัดอบรมระหว่างหน่วยงานในสังคมชุมชน

2.4.4 วิธีและเทคนิคของการฝึกอบรม

วิธีการและเทคนิคในการฝึกอบรมนั้นมีหลากหลาย ซึ่งผู้จัดการฝึกอบรมสามารถออกแบบการ ฝึกอบรมได้ตามรูปแบบที่เหมาะสม ดังนี้

วิจิตร อวกุล (2550, น. 88-93) กล่าวว่า เทคนิคการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการสอน การอบรมในรูปแบบต่างที่จะทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรตามวัตถุประสงค์ของการอบรม โดยการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ ผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรไปตามวัตถุประสงค์ของการอบรม ดังนั้น เทคนิคการสอนแต่ละอย่างย่อมจะเหมาะสม กับบางวิชา กับบางกลุ่ม บางระดับอายุ การศึกษา ช่วงระยะเวลา ฯลฯ ฉะนั้น ผู้สอนจึงต้องเลือกใช้

เพื่อให้เกิดผลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้มิใช่ว่าเคยใช้เคยสอนอย่างไร ได้ผลหรือไม่ได้ผลก็ยังไม่ใช้วิธีเดิมหรือไม่ใช้วิธีใหม่ๆ บ้างเลย เทคนิคการฝึกอบรมจึงมีความสำคัญต่อการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และยังมีผลไปถึงการจูงใจ ให้เกิดการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม

ธีระชัย บำรุงศิลป์ (2555) กล่าวว่า เทคนิคการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการจัดฝึกอบรมเป็นอย่างมากเพราะการอบรม เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพและประสิทธิภาพของบุคคล ในด้านความรู้ความเข้าใจทักษะ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอันจะทำให้สามารถนำสิ่งที่ฝึกอบรมให้ไปปรับใช้ได้กับการปฏิบัติงานจริงซึ่งการสร้างภาวะการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการประยุกต์ และเลือกใช้เทคนิคและวิธีการฝึกอบรมรวมถึงสื่อการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เนื้อหาสาระในการหลักสูตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้และความสามารถของผู้เป็นวิทยากรในการเลือกเทคนิคที่จะถ่ายทอด สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งโสตทัศนูปกรณ์ ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ในแต่ละโครงการฝึกอบรมตลอดจนค่าใช้จ่าย ฯลฯ เป็นต้น ความหมายของเทคนิคการฝึกอบรม วิธีการ หรือเครื่องมือหรือกิจกรรม ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร และสื่อความหมายระหว่างผู้ที่ เป็นวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน หรือระหว่างบุคคลอื่นใด ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมในกระบวนการฝึกอบรมเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระดับที่ต้องการ เพื่อนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติไปใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของเทคนิคในการฝึกอบรม การบรรยาย (Lecture) การบรรยายเป็นเทคนิคที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิดเห็น ความรู้ ตลอดจนข้อมูล ข้อเท็จจริงให้แก่ผู้ฟัง เป็นเทคนิคที่แพร่หลาย และสามารถใช้ประกอบกับเทคนิคอื่น ๆ ได้ แต่มีจุดด้อยตรงที่ลักษณะของการบรรยายจะเป็นระบบสื่อสารทางเดียว ยิ่งถ้ามีเวลาจำกัดโอกาสที่จะให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการซักถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยายจะไม่มีผู้บรรยายไม่สามารถประเมินได้ว่า เมื่อจบการบรรยายแล้วผู้ฟังมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่บรรยายมาน้อยเพียงใด ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดจากการบรรยาย ความสำเร็จของการบรรยายจะขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของผู้บรรยาย กล่าวคือ ผู้บรรยายบางคนสามารถบรรยายเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจให้ผู้ฟังเกิดความสนใจเกิดความกระจำงเกิดเป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ถ้าจะพิจารณาอย่างผิวเผินแล้วอาจคิดว่าการบรรยายเป็นสิ่งที่ง่ายสามารถใช้ได้ทุกโอกาส ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วถ้าจะให้ การบรรยายเกิดประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จมีส่วนที่ต้องดำเนินการ 2 ส่วน คือ การเตรียมตัวในการบรรยายกับการบรรยาย

ข้อดี

1. การบรรยายเป็นเทคนิคที่ง่ายต่อการใช้ ผู้ที่มีประสบการณ์จะใช้เวลาในการเตรียมตัวน้อยลง
2. เนื้อหาสาระที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เวลาในการอบรมด้วยวิธีอื่น
3. สามารถให้การอบรมคนเป็นจำนวนมาก ๆ ในแต่ละครั้ง
4. สะดวกและช่วยลดภาระงานด้านการจัดการของฝ่ายฝึกอบรม
5. สามารถเน้นเนื้อหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการอบรม
6. เครื่องมือในการฝึกเทคนิคอื่น ๆ เช่น การฝึกปฏิบัติงานจริงจำเป็นต้องใช้การบรรยายนำก่อน จึงอาจกล่าวได้ว่า การบรรยายเป็นเทคนิคพื้นฐานของเทคนิคพื้นฐานของเทคนิคอื่น ๆ

ข้อจำกัด

1. ประสิทธิภาพของการบรรยายขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของวิทยากร
 2. การบรรยายเป็นลักษณะการสื่อสารทางเดียว ถ้าไม่เปิดโอกาสให้มีการซักถามจะไม่สามารถประเมินได้ว่า ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่บรรยายเพียงใด
 3. การบรรยายไม่อาจใช้กับทุกเรื่องได้ เช่น เรื่องที่ต้องการข้อสรุปเพื่อการนำไปปฏิบัติการ
 4. ช่วงความสนใจในการฟังของบุคคลแต่ละวัย แต่ละระดับบุคคลในองค์กรมีขีดจำกัด หากใช้เวลาในการบรรยายมากเกินไป จะไม่เกิดผลตามความมุ่งหมายที่กำหนด
- สรุป คือ เทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ความรู้ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การยอมรับของผู้ที่มีส่วนร่วม การเปลี่ยนทัศนคติ ทักษะการแก้ปัญหา แต่ไม่เหมาะสมสำหรับความรู้ที่ได้จากการอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในแนวใหม่

2.5 การประเมินหลักสูตร

คำว่า “การประเมิน” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน.2546, น. 664) ได้บัญญัติว่า หมายถึง การประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็นจริง การประเมินผล หมายถึง การพิจารณาและวัดค่าของกิจการใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Stufflebeam and Shinkfield (1990, p.159) ให้ความหมาย ว่าการประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการของการแสวงหาข้อมูล และการจัดเตรียมสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและแสวงหา ทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร

Fitzpatrick, Sanders, and Worthen (2004, p.5) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า เป็นวิธีการสืบหาข้อมูล และพิจารณา ตัดสินเกี่ยวกับหลักสูตร 3 ประเด็น คือ 1) การกำหนดมาตรฐานเพื่อใช้ตัดสินคุณภาพโดยเทียบกับมาตรฐานที่ กำหนด 2) การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และ 3) การประยุกต์ใช้มาตรฐานเพื่อตัดสิน คุณค่าคุณภาพ คุณประโยชน์ ประสิทธิภาพ หรือความสำคัญของหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องตัดสินใจได้ว่าควรดำเนินการใช้หลักสูตรต่อไปปรับปรุง พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างไร

2.5.1 ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรสำหรับผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การตรวจสอบความพร้อมของหลักสูตรและทรัพยากรในการดำเนินการใช้หลักสูตร
2. ช่วยให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรซึ่งจะนำมาใช้ ประกอบการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงการบริหารหลักสูตร หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนหรือวิธีการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ช่วยให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร จุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตรซึ่งจะนำมาใช้ ประกอบการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างไรให้มีความเหมาะสมกับสภาพการ เปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการศึกษา เศรษฐกิจสังคมและการเมือง
4. ช่วยให้ได้สารสนเทศที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร คุ่มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการใช้หลักสูตรต่อไป ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกหลักสูตร
5. ช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังใจให้กับผู้บริหารหลักสูตร ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ หลักสูตรเมื่อทราบสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร จุดเด่น หรือจุดด้อยของหลักสูตรโดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง และพัฒนาการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานสูงขึ้นซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนหรือสถานศึกษา

2.5.2 ประเภทของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกประเภท ดังนี้

1. การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งการประเมินหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินขณะกำลังดำเนินการใช้ หลักสูตร โดยมุ่งตรวจสอบ กำกับดูแลการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนของแผนการ บริหารหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจน การศึกษาความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระหว่างดำเนินการใช้ หลักสูตร เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับปรับปรุงกระบวนการ บริหารและการจัดการเรียนการสอนให้ เป็นไปด้วยความราบรื่น สอดคล้องกับแผนหรือมาตรฐานการดำเนินการใช้หลักสูตรที่กำหนดไว้

1.2 การประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) หรือประเมินผลสัมฤทธิ์ ของหลักสูตร เป็น การประเมินผลสรุปรวมของหลักสูตรหลังจากดำเนินการใช้หลักสูตรครบวงจรแล้ว เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับตัดสินผลสำเร็จของหลักสูตร ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการ ตัดสินใจว่าควรปรับปรุง พัฒนา เปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร

2. การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน แบ่งการประเมินหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การประเมินแบบอิงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตร (Goal Based Evaluation) เป็นการ ประเมินที่ตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยการเปรียบเทียบผลผลิตของหลักสูตร กับผลที่คาดหวังตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของหลักสูตรว่า บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

2.2 การประเมินแบบไม่อิงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตร (Goal-Free Evaluation) เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ไม่จำเป็นต้องกำหนด วัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กล่าว คือ การตัดสินคุณค่า ของหลักสูตรควรเน้นที่การตีค่าของผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด (Actual Outcomes) ของหลักสูตร ซึ่ง ประกอบด้วยผลทางตรง ผลทางอ้อม หรือผลกระทบ โดยไม่ยึดเฉพาะการประเมินผลที่คาดหวังตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตร

3. การจำแนกตามช่วงเวลาของการดำเนินการหลักสูตร แบ่งการประเมินหลักสูตร ออกเป็น 5 ประเภท คือ

3.1 การประเมินก่อนพัฒนาหลักสูตร เป็นการประเมินในขั้นตอนของการวางแผน หลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับกาพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาความเหมาะสมของหลักสูตรที่จะพัฒนา พิจารณาสภาพปัญหาและความจำเป็นในกาพัฒนา

หลักสูตรว่าหลักสูตรที่จะพัฒนานั้นมี ความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือไม่อย่างไร ซึ่งอาจใช้ เทคนิคของการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) หรือใช้ เทคนิคของการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study)

3.2 การประเมินร่างหลักสูตรหรือการวิเคราะห์หลักสูตร (Curriculum Appraisal or Analysis) เป็นการ ตรวจสอบความเหมาะสม ความชัดเจนและความสมบูรณ์ของตัว หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของ หลักสูตร เช่น ปรัชญา วัตถุประสงค์หรือจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการบริหารหลักสูตร การ จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะได้ปรับปรุงหลักสูตรฉบับ ร่างให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดและพร้อมที่จะนำไปใช้ดำเนินการจัดการศึกษาต่อไป

3.3 การประเมินก่อนการใช้หลักสูตร (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมิน ความพร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้โดยมุ่งเน้นประเมินความพร้อมและความพอเพียงด้านปัจจัยหรือ ทรัพยากรในการใช้หลักสูตร เช่น ความพร้อมด้านบุคลากรทั้งจำนวนและคุณลักษณะ ความพร้อม ด้านเอกสารหลักสูตร ความพร้อมด้านระบบการ บริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยสนับสนุนการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เป็น ต้น

3.4 การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร (Ongoing Evaluation) เป็นการ ประเมินกระบวนการใช้ หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการ สนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตร เป็นช่วงๆ (Formative Evaluation) ว่าการดำเนินการใช้ หลักสูตรเป็นไปตามแผนดำเนินงานที่ กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรในแต่ละช่วงของการ ดำเนินงาน ประเด็นการประเมิน ที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การวางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียม ความพร้อมของครูและ บุคลากร การนิเทศ การฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การ จัด ปัจจัยและสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ ความสามารถของครู การจัดกิจกรรม/พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การ วัดและประเมินผลการเรียน สารสนเทศที่ได้จากการประเมินจะนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.5 การประเมินหลังการใช้หลักสูตรครบวงจร (Pay-off Evaluation) เป็นการ ประเมินหลักสูตรทั้งระบบเมื่อการดำเนินการใช้หลักสูตรครบวงจรแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการ ตรวจสอบว่า ผลการดำเนินการใช้หลักสูตรได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนการติดตาม ตรวจสอบผลกระทบหรือผลข้างเคียงว่ามีอะไรเกิดขึ้นตามมา

อีกบ้าง กล่าวโดยสรุป การประเมินหลังการดำเนินการ ใช้หลักสูตรครบวงจร มีจุดเน้นโดยเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของหลักสูตร และเป็นการประเมินผลสรุปรวมของหลักสูตรทั้งหมด (Summative Evaluation) คือการประเมินตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตร

4. การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมินซิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม แบ่งการประเมินหลักสูตรออกเป็น 4 ประเภท คือ

4.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรว่า มีความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำหลักสูตรหรือไม่ ตลอดจนทรัพยากรและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดำเนินการใช้ หลักสูตร สารสนเทศที่ได้นำใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับนโยบายหรือแผนการศึกษาและบริบทหรือสภาพของสังคม

4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพและ ความพอเพียงของทรัพยากรต่างๆ ก่อนเริ่มใช้หลักสูตรว่า มีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินการได้หรือไม่ สารสนเทศ ที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินการใช้หลักสูตรสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.3 การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร (Process Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร โดยมุ่งประเมินกระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ หลักสูตร สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงกระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.4 การประเมินผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจาก การดำเนินการใช้หลักสูตรครบวงจรแล้ว ประกอบด้วยประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณาจาก ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจ คุณค่าของผลผลิตของหลักสูตรทั้งใน ด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการตัดสินใจว่า ควรจะดำเนินการใช้หลักสูตร ปรับปรุง พัฒนา เปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือยกเลิกหลักสูตร ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า อาจกำหนดประเภทของการ ประเมินหลักสูตรที่สำคัญๆ ได้เป็น 4 ประเภท คือ

4.4.1 การประเมินก่อนเริ่มพัฒนาหลักสูตรโดยมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร

4.4.2 การประเมินความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตรโดยมุ่งประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตร

4.4.3 การประเมินความก้าวหน้าและศึกษาปัญหา อุปสรรคในระหว่างการใช้หลักสูตร และ

4.4.4 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตร โดยมุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตร

กระบวนการประเมินหลักสูตร ในการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินควรดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรที่มุ่งประเมิน ผู้ประเมินศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ ต้องการประเมิน โดยการศึกษาหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจสอบถามข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินมีความเข้าใจในแนวคิด หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย เป้าหมายของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ทำให้มีแนวทางในการ ออกแบบและวางแผนการประเมินหลักสูตรได้อย่างชัดเจนมากขึ้นในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรที่มุ่งประเมินให้ พยายามตอบคำถามตามประเด็น ต่อไปนี้

1.1 หลักสูตรมีความเป็นมาอย่างไร ทำไมจึงต้องพัฒนาหลักสูตรนี้ มีหลักการและเหตุผลอะไร รวมทั้ง มีปัญหาและความต้องการอะไรจึงทำให้เกิดหลักสูตร แล้วคาดหวังว่าจะได้อะไรจากหลักสูตร

1.2 ลักษณะของหลักสูตรเป็นแบบใด เช่น เป็นหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับใด ประเภทใด เป็นหลักสูตรสถานศึกษา หรือเป็นหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชา/กลุ่มสาระวิชา หรือเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นต้น

1.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร คืออะไร มีความชัดเจนสามารถปฏิบัติหรือประเมินได้ หรือไม่

1.4 โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดกลุ่มสาระรายวิชา จำนวนหน่วยกิตอย่างไร

1.5 ทรัพยากรที่ใช้ในหลักสูตรมีอะไรบ้าง ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคล หรือหน่วยงาน ใดบ้าง

1.6 มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร ผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรมีใครบ้าง มีบุคลากรและองค์การอื่นเกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือไม่

1.7 ผู้ต้องการใช้ผลการประเมินหลักสูตรมีใครบ้าง มีความต้องการที่จะทราบและใช้ผลการประเมิน อย่างไร

1.8 มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จของหลักสูตรหรือไม่ ถ้ามี เกณฑ์ หรือตัวบ่งชี้เหล่านั้น คืออะไร

Kirby, Obasi & Laris (2006) ที่ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้ให้ความรู้ตามหลักสูตรควร ระบุนคุณลักษณะอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่ต้องการคืออะไร ประกอบด้วยความสนใจในการสอนตามหลักสูตรความสะอาดใจในการพูดคุยเรื่องเพศวิถี ความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียน และทักษะในการใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม หากผู้ให้ความรู้ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะพูด ควรจัดการฝึกอบรมให้ และส่วนใหญ่ผู้ชายที่มีแนวโน้มที่จะได้รับการคัดเลือก ก็หาวิธีในการ เพิ่มสัดส่วนของผู้หญิง หรือหากขาดผู้ให้ความรู้ที่เป็นผู้ชาย ก็ควรหาวิธีเพิ่มสัดส่วนของผู้ชายด้วยเช่นกัน ผู้ให้ความรู้ อาจจะเป็นครูในชั้นเรียนทุกๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูสอนสุขศึกษา หรือครูสอนทักษะชีวิต หรืออาจจะเป็นครูที่ได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อที่จะสอนเพศวิถีศึกษาเท่านั้น และย้ายไปสอนจากชั้นเรียนหนึ่งไปอีกชั้นเรียนหนึ่งโดยครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียนในโรงเรียนที่จะมีการสอนเพศวิถีศึกษา ซึ่งข้อดีของครูในชั้นเรียนทุกๆ ไป คือ เป็นผู้ที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนอยู่แล้ว อีกทั้งอาจจะเป็นคนที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับในชุมชน จึงได้เปรียบ ในเรื่องของสัมพันธภาพกับผู้เรียนที่มีอยู่ก่อนแล้ว และสามารถบูรณาการเนื้อหาด้านเพศวิถีศึกษาเข้าไปในรายวิชาต่างๆ ได้ ส่วนจุดเด่นของการใช้ผู้ให้ความรู้ที่เชี่ยวชาญในด้านเพศวิถีศึกษา คือ ผู้ให้ความรู้เหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้ครอบคลุมถึงเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและเพื่อดำเนินกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้ให้ความรู้เหล่านี้สามารถติดตามข้อมูลข่าวสารล่าสุดได้ตลอด และสามารถเชื่อมโยงกับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้ ซึ่งจากการศึกษาต่างๆ ได้พิสูจน์ว่า ผู้ให้ความรู้ทั้งสองประเภทสามารถดำเนินงานตามแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการในการวัดและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์พิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่า หลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิภาพมากแค่ไหน และเมื่อนำไปใช้แล้ว จะบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใด มีอะไรต้องแก้ไข เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่า

2.6 ความพึงพอใจ

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดโดยทางอ้อมจากการคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงจะสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ และได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ หลายคน ดังนี้

ปิยาภรณ์ เสนา (2550, น. 58) ได้กล่าว ไว้ว่าความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกรัก ชอบพอใจ ยินดีและมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อการทำงาน ต่อบุคคล ต่อองค์กรหรือต่อสิ่งอื่น ๆ ส่งผลให้มีการปฏิบัติต่อสิ่งนั้นเป็นไปในทางบวกจนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Ruth and Murali (2001, p.1) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นเงื่อนไขที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจภายในและทำให้แรงจูงใจในการเรียนรู้ดำเนินต่อไปได้

Wallertein (1971, p. 256) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และอธิบายว่า ความพึงพอใจเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มีจากการสังเกตพฤติกรรมของคนเหล่านั้น การที่จะทำให้คนเกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของความพึงพอใจนั้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความพึงพอใจจะทำให้บุคคลเกิดความสบายใจหรือสนองความต้องการ ทำให้เกิดความสุข เป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานและการเรียนการสอน

2.6.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจ

Kotler and Armstrong (2002) รายงานว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตั้งเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่าง เป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตั้งเครียด โดยทฤษฎีที่ได้รับค่านิยมมากที่สุด มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ และทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์

1. ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's theory Motivation) อับราฮัม มาสโลว์ (A.H.Maslow) ค้นหาวิธีที่จะอธิบายว่าทำไมคนจึงถูกผลักดันโดยความต้องการบางอย่าง ณ เวลาหนึ่ง ทำไมคนหนึ่งจึงทุ่มเทเวลาและพลังงานอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัยของตนเองแต่อีกคนหนึ่งกลับทำสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น คำตอบของมาสโลว์ คือ ความต้องการของมนุษย์จะถูกเรียงตามลำดับจากสิ่งที่กดดันมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ทฤษฎีของมาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการตามความสำคัญ คือ

1.1 ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พัก อากาศ ยารักษาโรค

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่า ความต้องการเพื่อความอยู่รอด เป็นความต้องการในด้านความปลอดภัยจากอันตราย

1.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นการต้องการการยอมรับจากเพื่อน

1.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว ความนับถือ และสถานะทางสังคม

1.5 ความต้องการให้ตนประสบความสำเร็จ (Self – Actualization Needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ความต้องการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ

บุคคลพยายามที่สร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกก่อนเมื่อความต้องการนั้นได้รับความพึงพอใจ ความต้องการนั้นก็หมดลงและเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดลำดับต่อไป ตัวอย่าง เช่น คนที่อดอยาก (ความต้องการทางกาย) จะไม่สนใจต่องานศิลปะชั้นล่าสุด (ความต้องการสูงสุด) หรือไม่ต้องการยกย่องจากผู้อื่น หรือไม่ต้องการแม้แต่อากาศที่บริสุทธิ์ (ความปลอดภัย) แต่เมื่อความต้องการแต่ละขั้นได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะมีความต้องการในขั้นลำดับต่อไป

2. ทฤษฎีแรงจูงใจของฟรอยด์ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (S. M. Freud) ตั้งสมมุติฐานว่าบุคคลมักไม่รู้ตัวมากนักว่าพลังทางจิตวิทยามีส่วนช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรม ฟรอยด์ พบว่าบุคคลเพิ่มและควบคุมสิ่งเร้าหลายอย่าง สิ่งเร้าเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง บุคคลจึงมีความฝันพูดคำที่ไม่ตั้งใจพูด มีอารมณ์อยู่เหนือเหตุผลและมีพฤติกรรมหลอกหลอนหรือเกิดอาการวิตกกังวลอย่างมาก

2.6.3 แนวคิดด้านการวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อีกกิจกรรมหนึ่ง ที่จำเป็นต้องคิดค้นหาคำตอบให้กับตัวเอง ตลอดจนการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา จุดประสงค์ เหมาะสม

กับวัยของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอดให้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

จรัส โพธิ์จันทร์ (2533, น.17) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อหน่วยงานซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางบวก ทางเป็นกลาง หรือทางลบ ความรู้สึกเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางบวกการปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพสูงแต่หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางลบการปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพต่ำ

เทพพนม และสวิง (2540, น. 9) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นภาวะของความพึงพอใจหรือภาวะที่มีอารมณ์ในทางบวกที่เกิดขึ้น เนื่องจากการประเมินประสบการณ์ของคน สิ่งที่เขาเผชิญไประหว่างการเสนอให้กับสิ่งที่ได้รับจะเป็นรากฐานของการพอใจและไม่พอใจได้

Shelly and Maynard (1975) แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของ มนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้มีความสุขความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึก ที่มีระบบย้อนกลับและความรู้สึกนี้ทำให้เกิดความสุข หรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก จะเห็นได้ว่า ความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและความรู้สึกนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกใน ทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกในทางบวก ความรู้สึกในทางลบ และความสุขมีความสัมพันธ์กัน อย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้ เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดด้านการวัดความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการการยกย่องหรือการกระทำที่ทำให้เกิดความพึงพอใจเมื่อประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และความต้องการที่จะทำให้สำเร็จตามที่คาดหวัง

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

บังอร อาจวิชัย (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้จากตัวอย่าง ข่าวสารและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมอย่างแท้จริงมีสื่อการเรียนรู้เป็นรูปภาพ วีดิทัศน์ CD ใบงาน และใบความรู้ข่าวสารจากสิ่งพิมพ์ มีการวัดผลโดยใช้แบบทดสอบและประเมินชิ้นงาน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 83.61/82.13 ผลการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางทาง

สถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว สนุกสนานในการเรียนรู้และนักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

สุปราณี จำปาเฟื่อง (2550) ได้ศึกษาได้ศึกษาวิจัยกึ่งทดลองโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสภาพครอบครัวแตกแยกกับครอบครัวปกติ งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเป็นอย่างดี เพราะสามารถทำให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นปัญหาทุกด้าน โดยปัญหาใกล้ตัวที่สุด คือ ปัญหาครอบครัวรวมไปถึงปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่สำคัญ คือ ข่าวสารข้อมูลที่เป็นพิษในปัจจุบันทำให้นักเรียนเป็นโรคมุมิคุ้มกันชีวิต บกพร่อง ผลการศึกษาพบว่าด้านความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้สูงขึ้น เนื่องจากผู้สอนจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักการสอนทักษะชีวิตของกรมสุขภาพจิต และองค์การอนามัยโลกดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมครบทั้ง 4 องค์ประกอบโดยอาศัยประสบการณ์และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดทำให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ส่วนด้านทักษะชีวิตพบว่าเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเหมือนกันและมีปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่แตกต่างกัน เช่น สภาพครอบครัวของนักเรียนที่มาจาก ครอบครัวปกติแต่พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมดูแลเพราะใช้เวลาไปกับการทำมาหากิน ทำให้ความภูมิใจของ นักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน อีกทั้งนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้รับอิทธิพลจากครูที่ให้ความรักความเอาใจใส่ ดูแลทั้งในและนอกห้องทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

สรศักดิ์ สิงหนเสนี (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา ประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการรักษาสุขภาพและการป้องกันโรคสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา ประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการรักษาสุขภาพและการป้องกันโรค พบว่า ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ คือ 82.00/84.75 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา ประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองสูงกว่า การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นักเรียนมีเจตคติที่ดีมาก ต่อชุดการเรียนรู้โดยมีค่าเฉลี่ยระดับเจตคติเท่ากับ 4.51 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับสูง

กนกพร ทองสอดแสง, ไพโรจน์ สติรยากร, พิสิฐ เมธาภัทร และมนต์ชัย เทียนทอง (2553, น. 99-102) ได้พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาเพศศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏและสถาบันการพลศึกษา จำนวน 7 คน ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ รูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่สร้างขึ้น โดยศึกษาในหัวข้อ “พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ” และรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การสนทนากลุ่ม และสร้าง แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบและยืนยันถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้มาสร้างเป็นเครื่องมือ และนำไปทำการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ในขั้นวิจัยและนำผลการวิจัยในขั้นตอนการวิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรม แล้วจึงนำไปวิจัยเชิงทดลองในขั้นตอนการพัฒนาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยศึกษาในหัวข้อ “พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ” โดยใช้การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน โดยสรุปได้ “พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ” จำนวน 13 หน่วย และการประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมเพศศึกษา เป็นการติดตามผลหลังจากการฝึกอบรมผ่านไปแล้ว โดย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 7 คนได้นำรูปแบบการสอนเพศศึกษาที่สร้างขึ้นไปใช้กับนักศึกษาตามคู่มือและสื่อที่ได้รับหลังจาก การฝึกอบรมผ่านไป โดยใช้รูปแบบการทดลอง Nonrandomized Control Group Pretest Posttest Design ด้วยวิธีการ Think-Pair-Share แบบ Homogeneous จำนวน 64 คน เป็นกลุ่มทดลอง 32 คน และกลุ่มควบคุม 32 คน พบว่า ความพึงพอใจของการเข้ารับการฝึกอบรมพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.39 การทดสอบความแตกต่างของนักศึกษาที่ เรียนแบบเพื่อนคู่คิดกับเรียนแบบปกติ พบว่า มีคะแนนผลการทดสอบที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกหน่วยการเรียนรู้ ยกเว้นการอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงไม่แตกต่างกัน เจตคติของนักศึกษาที่เรียนแบบเพื่อนคู่คิดกับเรียน แบบปกติพบว่า นักศึกษาที่เรียนแบบเพื่อนคู่คิดมีเจตคติ ค่าเฉลี่ย 3.23 ส่วนนักศึกษาที่เรียนแบบปกติมีเจตคติ ค่าเฉลี่ย 2.99 เมื่อทดสอบความแตกต่างของแบบวัดเจตคติของนักศึกษาที่เรียนแบบเพื่อนคู่คิดกับเรียนแบบปกติพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤตยา อาชวนิจกุล (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ในสังคมไทย พบว่า เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทยมี 4 เรื่อง คือ 1) เพศสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของผู้ชายไทย 2) เพศวิถีทางเลือกที่เปลี่ยนไปในความหลากหลายทางเพศ 3) การค้าบริการทางเพศที่เปลี่ยนไปและ 4) เพศศึกษาที่เปลี่ยนไป ส่วนเพศวิถีที่ยังคงไม่

เปลี่ยนแปลงเลยในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา คือ การควบคุมเรื่องเพศของผู้หญิงที่สะท้อนออกมาในวัฒนธรรมทางเพศ โดยเฉพาะเรื่องความรุนแรงทางเพศที่ผู้หญิงยังเสี่ยงที่จะต้องเผชิญกับความรุนแรงทางเพศไม่เปลี่ยนแปลง และผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทำแท้งที่ปลอดภัยได้

อาภา พูลขวัญ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการเสริมสร้างสุขภาพในการป้องกันโรค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเสริมสร้างสุขภาพในการป้องกันโรคมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $83.16/89.00$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการเสริมสร้างสุขภาพในการป้องกันโรคของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดี และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ภานุพงศ์ ดีแก้ว (2555, น. 137) ได้วิจัยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเพื่อนคู่คิด ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้และด้านเทคนิค ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

วีรพงศ์ พวงเล็ก (2557, น. 105-122) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุของการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อทัศนคติทางเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีเพศ รายได้ ระดับการศึกษา สาขาวิชา และผลการเรียน (GPA.) ที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน และวัยรุ่นที่มีเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สาขาวิชา ประเภทของสถาบัน และผลการเรียน (GPA.) ที่แตกต่างกัน มีทัศนคติทางเพศแตกต่างกัน อีกทั้งยังพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนสัมพันธภาพ ในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น และความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดรับเนื้อหาทางเพศบนสื่ออินเทอร์เน็ตในแต่ละประเภท มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับทัศนคติ ทางเพศ โดยพบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายทัศนคติทางเพศของวัยรุ่น ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว ผลการเรียน ประเภทของสถาบันการศึกษา และสัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อน สามารถร่วมกันทำนายสมการได้ร้อยละ 34.5 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.588 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นริศนันท์ เดชสุระ (2558, น. 203-215) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิเคราะห์ทักษะการจัดการเรียนรู้เพศรอบด้าน สามารถพัฒนาการตามวัยของมนุษย์บุคลิกภาพและมนุษย์สัมพันธ์ อนามัยเจริญพันธ์ การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต จิตวิทยาทางเพศและพฤติกรรมทาง

เพศ ศาสนากับเพศศึกษา สังคม มารยาทและวัฒนธรรมไทยกับเพศ ศึกษากฎหมายครอบครัวกับเพศ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเพศ และทักษะการจัดการเรียนรู้ คือ ทักษะการนำเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้วาจา ท่าทาง เสริมบุคลิกภาพ ทักษะการอธิบาย ทักษะการมอบหมายงาน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการประเมินชุดฝึกอบรมทักษะการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน นักศึกษาที่เข้าร่วมชุดฝึกอบรม มีผลการประเมินทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเข้ารับการอบรม การประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด นักศึกษาที่เข้าร่วมชุดฝึกอบรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ศิริวรรณ ทุมเชื้อ และคณะ (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 19.5 (152 คน) เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 40.8 ที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี ร้อยละ 7.2 อายุต่ำสุดที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 13 ปี ร้อยละ 2.0 อายุมากที่สุดที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คือ 18 ปี ร้อยละ 12.5 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 53.3 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์บางครั้ง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.2 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ผลจากการศึกษาทำให้เข้าใจถึงสภาพสภาพการณ์พฤติกรรมทางเพศและความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดสระบุรีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการให้บริการส่งเสริมสุขภาพทางเพศและเพศวิถีศึกษาของวัยรุ่นต่อไป

ปวีณภัทร นิสิตันตวิวัฒน์ และขวัญใจ เพทาย ประกายเพชร (2559, น.133-146) การศึกษาวิจัย เรื่อง การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง : แนวทางป้องกันสำหรับวัยรุ่น ผลการศึกษา พบว่า การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้งยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับวัยรุ่นไทย ในปัจจุบันวัยรุ่นมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการอยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่องปกติ อีกทั้งไม่ให้ความสนใจในเรื่องการคุมกำเนิดอย่างจริงจัง ผู้ปกครองไม่มีเวลาสอนเรื่องเพศศึกษาให้กับบุตร จากสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้วัยรุ่นมีค่านิยมทางเพศสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสังคม ควรมีบทบาทในการกำกับดูแลควบคุมสื่อต่างๆ ไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม

ปิยะนุช เจียมจันทร์ และธานิล ม่วงพูล (2560, น. 1-7) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบเพื่อนคู่คิดโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำราชาศัพท์ ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ประกอบด้วยเนื้อหา 3 บท ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของราชาศัพท์ วิธีใช้ราชาศัพท์ และ

หมวดของคาราซาคัพท์ และมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) กระบวนการสอนแบบเพื่อนคู่คิด โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพ 88.44/85.56 สูงกว่าเกณฑ์กำหนด 80/80 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังมีค่าสูงมากกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนแบบเพื่อนคู่คิดโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

2.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Shao (2005, p. 130) ได้ทำการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนและการฝึกอบรมครูของโรงเรียนเกษตรกรรมของจีน เป้าหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพ การจัดการ ฝึกอบรม และความต้องการพัฒนาตนเองทางด้านความรู้ทางวิชาการของครูตลอดจนปัจจัยที่ส่งผล กระทบต่อการพัฒนาหลักสูตรใหม่ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนและการทำงานเฉลี่ย 13-14 ปสว่นใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและการสอนของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ซึ่งเห็นว่าการอบรมจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ทาง การเรียน การ สอนอย่างไรก็ตาม ครูมีความเห็นว่า การปฏิรูปการเรียนการสอน มีความเป็นไปได้ยาก เนื่องจากครูมีภาระงานสอนมาก ด้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารน้อยยังมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ และ วัสดุอุปกรณ์ในการสอน โดยสรุป ครูมีความต้องการมีความรู้และทักษะในระดับสูงเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนแบบยึดสมรรถนะของผู้เรียนเป็นหลัก

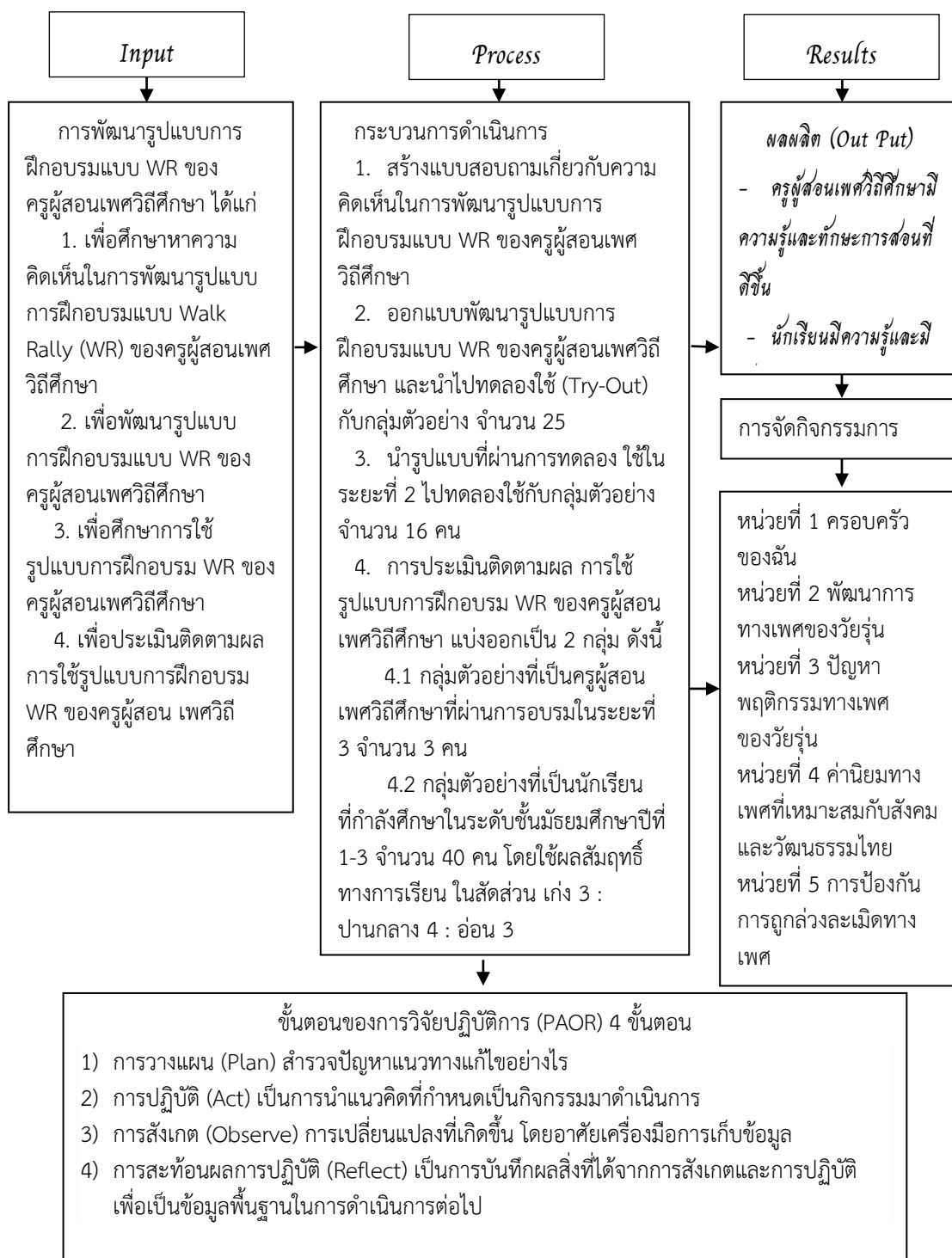
Dale (2007) ได้ศึกษาผลของเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อความก้าวหน้า ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยรัฐ Bukidnon ในภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2548-2549 โดยกลุ่มก่อนการทดสอบและกลุ่มหลังการทดสอบถูกนำมาใช้โดยตรงกับทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนนักเรียน 46 คน กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบเพื่อนคู่คิดและกลุ่มทดลองได้รับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบเพื่อนคู่คิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางคณิตศาสตร์จำนวน 50 ข้อ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบเพื่อนคู่คิดมีผลสัมฤทธิ์มากกว่ากลุ่มไม่ได้รับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แบบ เพื่อนคู่คิดจากผลการศึกษาให้ข้อเสนอแนะได้ว่าเทคนิคเพื่อนคู่คิดถือเป็นเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ

Sofiatun (2009) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อการสอนภาษาอังกฤษในการปรับปรุงความสามารถในทักษะการฟังของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบรรยาย และการจัดเตรียมวิธีการไว้ให้การสอนพูดโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดรวมถึงการพัฒนาทักษะความสามารถในการพูดของนักเรียน โดยเฉพาะในด้าน การถ่ายทอดบทความภาษาอังกฤษด้วยปากเปล่าได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสังเกตการณ์ เอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนและพัฒนาการของความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ นักเรียนยังมีผลตอบรับที่ดีขึ้นด้วย นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น และกล้าที่จะสร้างการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการต่อผลสำเร็จในการพูดภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูผู้สอนเพศวิถีในสถานศึกษานั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เยาวชนจำนวนมากได้รับการ เตรียมตัวอย่างเพียงพอสำหรับการเข้าสู่ชีวิตทางเพศทำให้มีความเปราะบางต่อการ ถูกบังคับ การทำร้าย การแสวงหาผลประโยชน์ การตั้งครรภโดยไม่ตั้งใจ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการติดเชื้อเอชไอวีด้วย เยาวชนหลายคนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยต้อง เผชิญกับสาร (Messages) ที่ขัดแย้งกัน และสับสนเกี่ยวกับเพศวิถีและเพศภาวะ และยังสับสนมากขึ้นไปอีกเพราะความอาย การเงิบเฉย และการที่ผู้ใหญ่ (เช่น พ่อแม่และครู) ไม่ยอมรับการพูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ที่สำคัญปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในเวลาที่เยาวชนควรได้พูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผยมากที่สุด ขณะเดียวกัน เยาวชนทั่วโลกเริ่มมีความพร้อม ที่จะ มีเพศสัมพันธ์ในอายุที่ต่ำกว่าเยาวชนสมัยก่อน กอปรกับ การแต่งงานช้าลง ทำให้ช่วงเวลาตั้งแต่วันที่เยาวชนพร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์จนถึงการแต่งงานยาวนานขึ้น

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย